

NESTNIK

Letnik XXIX.

Celovec, petek, 20. september 1974

Štev. 38 (1677)

Stojimo pred usodepolnimi odločitvami!

Kar je moralo po kapitulaciji vlade pred nacionalisti o priložnosti napada na dvojezične krajevne označbe logično slediti, je v torek tega tedna pri razgovoru med strankami, ki so zastopane v parlamentu in koroškem deželnem zboru, postalo žalostna resnica. Zvezni kancler dr. Kreisky odnosno socialistična stranka je sedaj kapitulirala tudi v vprašanju tako imenovanega ugotavljanja manjšine in je pristala na zahtevo koroških nacionalistov, ki sta jih že doslej z vso ognjevitostjo podpirali FPÖ in ÖVP.

Čprav smo ta razvoj v zadnjem času pričakovali in tudi napovedali, da stojimo neposredno pred usodepolnimi odločitvami, smo le globoko razočarani, ker moramo ugotoviti, da na strani večinskega naroda in na strani vlade očitno ni nobene pripravljenosti, da bi upoštevali tudi predloge manjšine. Nacionalisti so torej zmagali v tem vprašanju na celotni črti.

Tega dejstva nič ne spreminja poskus Kreiskega, da bi prikazal „kvalificirano jezikovno štetje“ kot nekaj drugega kakor ugotavljanje manjšine. Samo največji lahko nasedejo takemu zvijaškemu zavijanju pojmov. Vsemu poštenemu svetu pa je jasno, da „kvalificirano jezikovno štetje“, ki naj služi reševanju odprtih vprašanj člena 7 državne pogodbe, v resnici ni nič drugega kot pa ugotavljanje manjšine.

S tem je bilo socialistični vladi pod vodstvom dr. Kreiskega pridržano, da hoče rešiti odprta vprašanja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem s tako imenovanim ugotavljanjem manjšine. To je namreč težnja, ki — kakor piše prof. Ermacora — „izvira iz fatalne ideje, ki jo je vlekla celotna hipoteza obravnavanja narodnostnih vprašanj v avstro-ogrske monarhiji s seboj, namreč težnja po ugotavljanju manjšine, ki pa ni uspela niti v monarhiji, niti v prvi republiki in ki jo je spričlo zahteve po tajnem glasovanju smatrati tudi danes kot nenaravno“.

Pri tem nikakor ne osporavamo pravice države, da si oskrbi potrebne statistične podatke; toda v tem primeru ne gre za statistične podatke, marveč gre za poskus, da bi se država izognila obveznosti iz državne pogodbe ali vsaj skrčila pravice, ki pristojajo manjšini po državni pogodbi. Zato pa se koroški Slovenci ne bomo pustili nikdar zlorabiti, marveč nam preostane samo ena pot, da v primeru uresničitve tega načrta, to je ugotavljanja, le-to dovedemo na papirju do nesmisla, svojo življenjsko voljo pa v vse bolj odločnih oblikah manifestiramo na drug način na vseh področjih našega narodnega življenja.

To je treba poudariti spričlo topega nerazumevanja in vztrajnega neupoštevanja naših predlogov s strani predstavnikov večinskega naroda in vlade.

Spričlo surovega neupoštevanja manjšine ter reševanja naših življenjskih vprašanj brez manjšine in mimo manjšine pa je s predmetnim načrtom vlade brez dvoma prišel tudi trenutek, ko bo treba temeljito premisliti, ali je sploh še smiselno, da se pogovarjamo na raznih forumih o nebitvenih vprašanjih, če se nas dosledno izključuje pri reševanju naših bistvenih življenjskih vprašanj. Večina sicer lahko rešuje manjšinsko vprašanje z zlorabo svoje moči in sile. Toda na ta način vprašanje nikdar ne bo rešeno in ta način reševanja tudi nikakor ni pripraven, da bi manjšina imela še naprej zaupanje, da je v notranjosti države mogoča znanosna rešitev, in da bi verovala zagotovilo, da bo Avstrija izpolnila

ZGUBILI SMO ZAUPANJE V PRIPRAVLJENOST AVSTRIJE

da izpolni svoje obveznosti do manjšin

● Opozarjamo na številne naše zvezni vladi poslani predloge za rešitev člena 7 državne pogodbe in na naše tozadevne ustne izjave ter ponovno izjavljamo, da smo vsakčas pripravljeni konstruktivno sodelovati pri pravični izpolnitvi člena 7 in pri rešitvi manjšinskega vprašanja sploh.

● Vsakršno ugotavljanje manjšine oz. „kvalificirano jezikovno štetje“ načelno odklanjamo kot neuporabno sredstvo za rešitev odprtih vprašanj.

● Izrecno poudarjamo, da 19 let po podpisu državne pogodbe ni odprto le vprašanje dvojezičnih topografskih napisov in označb, marveč da tudi ostala določila člena 7 državne pogodbe niso zadovoljivo ali sploh niso urejena.

Na ta dejstva in stališča sta opozorili obe osrednji organizaciji koroških Slovencev vodstva treh v parlamentu zastopanih strank SPÖ, ÖVP in FPÖ, katerih zvezni in koroški deželni predsedniki so imeli v torek na Dunaju pogovore o manjšinski problematiki. Toda kakor že tolikokrat v zgodovini, tako so vodilni predstavniki merodajnih političnih strank tudi tokrat povsem ignorirali upravičene argumente neposredno prizadete manjšine ter z močjo večinskega naroda brutalno sklenili: manjšino bomo posebej prešteli in šele potem razpravljali o njenih pravicah odnosno o izpolnjevanju določil državne pogodbe.

Kaj v resnici pomeni ta brezobzirni diktat, kaže zadovoljstvo, ki ga ob „dunajskem sporazumu“ kažejo ÖVP in FPÖ. Kar ne moreta prikriti navdušenja, da je zdaj tudi najmočnejša stranka „spregledala“ ter se pridružila njenemu mnenju, da manjšinskega vprašanja ni mogoče reševati brez sodelovanja prebivalstva (kakor je prišlo do izraza pri vandalskem podiranju dvojezičnih napisov leta 1972 — op.ured.), oziroma da je rešitev možna le na priznavalnem načelu (beri: z ugotavljanjem manjšine, kot ga že vsa leta zahtevajo nemški

nacionalisti). Izvijanje kanclerja Kreiskega, da ima država pravico priskrbeli si potrebne statistične podatke (pri tem pa zamolči, da preštevane manjšine 20 let po podpisu državne pogodbe nikakor ne more biti pogoj za izpolnjevanje mednarodnih obveznosti!), ter izjava deželnega glavarja Wagnerja, da je koroška SPÖ spremenila svoje dosedanje stališče (ko je bila proti ugotavljanju manjšine, če bi bilo le-to izvedeno proti volji manjšine) — vse to je spričlo zmagovalja desnice le klavrnih poskus, še v zadnjem trenutku skočiti na vlak nemškega nacionalizma, ki je že krenil na pot — v skupni boj proti koroškim Slovincem in zadnjim bornim ostankom njihovih pravic.

„Dunajski diktat“ — in drugače sporazuma strank res ni mogoče tolmačiti, saj je kancler Kreisky kar brez ovinkarjenja povedal, da namerava „primarno pravico države, da si oskrbi informacije“ (kakor je s svojo znano premetenostjo opisal načrt o ugotavljanju manjšine), zavarovati tudi proti volji predstavnikov manjšine — je gotovo odprlo oči tudi še zadnjemu, ki je kljub izkušnjam iz najnovejše prefeklosti morda še vedno veroval v pripravljenost Avstrije, da svoje obveznosti do manjšin izpolni kot pravna in demokratična država. Sedanja popolna kapitulacija pred nacionalisti je namreč razblinila tudi še zadnje trohlo tozadevnega zaupanja!

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Avstrija obtožena da še ni izpolnila manjšinskih določil državne pogodbe

Mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur AIDLCM je imelo prejšnji mesec svoj kongres v deželi Baskov. Na kongresu so — kakor smo v našem listu že poročali — razpravljali tudi o položaju narodnih manjšin v Avstriji ter ob koncu sprejeli posebno izjavo.

V izjavi AIDLCM je poudarjeno, da avstrijske oblasti še vedno niso izpolnile določil državne pogodbe iz leta 1955 glede pravic etničnih manjšin v Avstriji tako glede krajevnih dvojezičnih napisov, kot glede rabe slovenščine na sodišču. Nadalje je rečeno, da je pomoč, ki jo avstrijske oblasti dajo slovenskim kulturnim ustanovam, odločno premajhna, medtem ko določilo, da morajo starši, ki želijo, da se njihovi otroci učijo slovenščine, za to napraviti posebno prijavo, predstavlja kršitev kulturnih pravic manjšine in sredstvo nedopustnega pritiska.

Zaradi vsega tega izraža AIDLCM željo, da bi se s to obžalovanjem vredno prakso prenehalo in da bi oblasti preučile in odobrile novo besedilo zakona iz leta 1959.

Na koncu priporoča AIDLCM avstrijski vladi, naj čimprej ukrene vse potrebno, da bodo končno spoštovane kulturne in jezikovne pravice manjšin v njeni državi. Hkrati je kongres zavzelo pozval avstrijsko vlado, naj odredi, da se bo radikalno spremenilo ozračje strahu in pritiska, ki ga predvsem na Koroškem ustvarjajo protislovenske organizacije. Glede tega je kongres spomnil avstrijsko vlado, da državna pogodba iz leta 1955 zahteva prepoved organizacij, „...ki imajo za cilj odpravo manjšinskih pravic slovenske in hrvaške skupnosti“ ter pooblastil izvršni odbor AIDLCM, da glede vseh teh vprašanj posreduje pri merodajnih oblasteh.

Svetovni parlament zaseda

Na sedežu OZN v New Yorku se je v torek začelo letošnje 29. zasedanje glavne skupščine svetovne organizacije. Že na prvi seji so sprejeli v članstvo tri nove države — Bangladeš, Gvinejo-Bissau in Grenado — tako da šteje OZN zdaj že 138 članic in se je s tem spet za dobrih korakov približala uresničitvi svojega ideala o univerzalnosti.

Letošnja glavna skupščina OZN, za katere predsednika je bil izvoljen alžirski zunanji minister Buteflika, ima pred seboj obsežen dnevni red, ki šteje nič manj kot 112 točk. Med njimi imajo posebno politično težo in aktualnost vprašanja Bližnjega vzhoda (in v tej zvezi še posebej palestinsko vprašanje) in Cipra, ki kot akutna vojna žarišča predstavljajo stalno grožnjo za svetovni mir. Nadalje se bo morala svetovna organizacija temeljito baviti z ekonomskimi proble-

mi, ki so bili v zadnjih mesecih že predmet izrednega zasedanja glavne skupščine OZN. Prav tako pa sodijo med „vroča železa“ vsakokratne skupščine vprašanja razorožitve, zmanjšanja napetosti, dekolonizacije itd.

Glavni tajnik OZN Waldheim je na predvečer letošnjega zasedanja glavne skupščine spodbudil vero v sposobnost in nenadomestljivost OZN, saj potreba po mednarodnem sodelovanju v širokem krogu človeških aktivnosti ni bila še nikoli tako velika in nujna kot danes. Pobudniki krepitve vloge OZN kot univerzalne svetovne organizacije, med katere sodijo predvsem neuvrščene države, pa si tudi pred težavami ne zapirajo oči. Zato poudarjajo, da bo le ob popolnem angažiranju vseh njenih članov mogoče doseči, da se bo OZN prilagajala vedno novim potrebam v svetu.

Tito poziva k budnosti

Jugoslovanski predsednik Tito je prejšnji teden med svojim bivanjem v Sloveniji obiskal tudi Jesenice, kjer je pred tamkajšnjim političnim aktivom orisal pereča vprašanja trenutnega političnega in gospodarskega položaja v Jugoslaviji in po svelu. Pri tem je posebej spregovoril o pojavih grupaštva v Zvezi komunistov ter omenil skupino okoli 30 informbirojevcev, ki so bili postavljeni pred sodišče, ker so pripravili nekakšen kongres, da bi ustanovili posebno komunistično partijo, ter imeli propagandno gradivo, ki je bilo natisnjeno nekje v tujini.

Pri nas so še danes ljudje, je dejal predsednik Tito, ki poskušajo okoli sebe zbirati druge, pa naj gre za kominformovce, liberalce ali razne druge. „Ponovno so začeli dvigati glave. Kominformovci so celo poskušali organizirati nekakšno partijo. Tem ljudem je tako rekoč pred našimi očmi, zaradi naše slepote in premajhne budnosti celo uspelo, da so priredili nekakšen kongres.“

Naš odnos do tega je bil nekoliko preširokosrčen, je ugotovil predsednik Tito. Na X. kongresu smo po-

vedali, da je konec liberalizma, zlasti kar zadeva budnost. Moramo paziti na take stvari. „Mislim, da je te ljudi treba eksemplarčno obsoditi, da bo v prihodnje vsakomur minila volja, da bi kaj takega znova začel.“

Tito je naglasil, da je treba zaostri boj proti vsem tem elementom, povsod, kjerkoli so. „So ljudje, ki se pečajo z raznimi grupaškimi in drugimi zadevami, tega pa v zvezi komunistov nes me biti. V zvezi komunistov mora vladati enotnost. Zdi pa se mi, da nekateri ljudje ne razumejo, kaj mora biti bistvo enotnosti. Bistvo ni samo v tem, da pripadaš zvezi komunistov, v tem, da rečeš: sem komunist, sem član Zveze komunistov Jugoslavije. Bistvo je v tem, da spolnujemo sklepe, ki smo jih sprejeli na X. kongresu, kjer smo grupaštvo in frakcionaštvo najostreje obsodili.“

„Mislim, da tega zdaj še ni treba dramatizirati,“ je poudaril predsednik Tito. „Sem proti temu. To ni dramatična stvar, vendar se, kot vidite, le ponavlja, pa niti ne dolgo po kongresu. To pomeni, da je treba take primere takoj in v kali zatreti.“

Dr. Franci Zwitter

Zaščita manjšin

povezana s problemom miru

Medtem ko od 9. septembra v Ženevi nadaljuje svoje delo konferenca o evropski varnosti in sodelovanju, se bo 1. oktobra v Bukarešti začel sestanek evropskih društev za Združene narode. Za ta sestanek je pripravilo obširno gradivo tudi društvo za Združene narode SR Slovenije, kjer je posebej govora tudi o problematiki narodnih manjšin. V naslednjem objavljamo tozadevni odlomek:

Z veliko pozornostjo je javno mnenje Jugoslavije zasledovalo usodo načela o nedotakljivosti meja, ki je nedeljno povezano z načelom o ozemeljski celovitosti. Osnovna vsebina sprejetega teksta je, da sodelujoče države imajo meje vseh evropskih držav za nedotakljive, da jih zaradi tega ne bodo kršile in da se bodo vzdržale vsake zahteve in dejanja, usmerjenega h kršenju ali uzurpiranju ozemlja drugih sodelujočih držav. Javno mnenje Jugoslavije je, sodeč poročilom tiska, sprejelo formulacijo tega načela v tem smislu, da vse meje uživajo enako zaščito. Obsoja vse prikritne in odkrite revanšistične težnje, ki vnašajo nemir in ogrožajo varnost Evrope...

V tej zvezi je treba omeniti, izreden interes jugoslovanskega javnega mnenja za vlogo manjšin v odnosih med evropskimi državami. Ne more si misliti dokumentov konference o evropski varnosti in sodelovanju, ki ne bi podčrtili te vloge manjšin. Problem zaščite pravic manjšin je problem nadaljnjega razvijanja zaščite človekovih pravic v duhu ustanovne listine združenih narodov, splošne deklaracije in paktov o človekovih pravicah in hkrati, kar je v tem trenutku še bolj aktualno, ukrep za utrjevanje miru. Manjšinska problematika, kolikor je eden od aspektov človekovih pravic, je na dani in se na njeni izdelavi tudi intenzivno dela, o čemer je letos posebej razpravljala tudi seminar OZN v Ohridu (Jugoslavija).

Treba je poudariti, da je mogoče pripadnike manjšin zaščititi — kar doslej še ni bilo dovolj priznано — samo, če so manjšine zaščitene kot kolektivi, ker so človekove pravice pripadnikov manjšin povezane z eksistenco tega kolektiva, z njegovimi tradicijami in kulturo. Kar se tiče zaščite manjšin kot kolektiva, se je treba zavedati, da je bil položaj manjšin v preteklosti v evropski zgodovini često izvor zaostrenosti in konfliktov med evropskimi državami. Tako se v Evropi povezuje zaščita manjšinskih pravic ter problem miru in varnosti. Zato je zaščita manjšinskih pravic sestavni del širšega vprašanja uporabe načel, na katerih morajo temeljiti odnosi v Evropi. Konferenca mora zagotoviti, da nacionalne manjšine ne bodo več vir nesporazumov in napetosti med državami, ampak da bodo lahko čedalje bolj faktor zблиževanja in prijateljstva med narodi.

Prejšnji teden — ob obletnici nasilnega rušenja demokratičnega režima v Čilu in začetka fašistične diktature — je ves demokratični svet izpričal svojo solidarnost s čilskim ljudstvom in njegovim bojem za zapetno svobodo in demokracijo. Na veliki solidaristični manifestaciji na Dunaju je predsednik socialistične internacionale, bivši vicekancler dr. Bruno Pittermann ne dvomno obsodil tudi sodelovanje in sokrivdo Amerike oziroma njene obveščevalne službe CIA pri tragičnih dogodkih v Čilu pred enim letom.

Takrat je bil zakonito izvoljeni čilski predsednik Allende ubit in pobiti so bili njegovi najožji sodelavci. Na ruševinah demokratičnega izvoljenega oblasti je zavladala vojaška fašistična diktatura generala Pinocheja. Čile je zagrmel mrak najhujšega nasilja, kar si ga je mogoče predstavljati. V krvi je bila zaustavljena pot, ki naj bi, začeti pri Čilu, osvobodila Latinsko Ameriko spon severnoameriškega kapitalističnega imperializma, dvignila deželo iz gospodarske in socialne zaostalosti, vrnila prirodna bogastva in zemljo ljudstvu z nacionalizacijo rudnikov in razlastitvijo domačih in tujih veleposesnikov-latifundistov.

V treh letih demokratične oblasti, ki je z Allendejem na čelu skušala spremeniti čile v deželo socializma in pri tem uživala podporo čilskega delovnega ljudstva, so bili doseženi pomembni rezultati. Vsporedno z njimi in z vplivom, ki ga je čilski zgled imel tudi na druge države Latinske Amerike, pa je rasla tudi zarota proti Allendejevemu režimu, ki je imela svoja glavna oporišča v mednarodnih finančnih

družbah s severnoameriškim kapitalom in v predstavnikih domačih reakcionarnih sil, ogroženih v svojih izkoriščevalskih interesih. Allendejeva prizadevanja, da bi na minimalnem programu združili vse demokratične sile v državi, žal niso uspela. Čilska krščanska demokracija je ostala razpolovljena: njen naprednejši del je nudil Allendeju določeno podporo, toda njen drugi del je okleval in prevzel nase zgodovinsko

novno prejša v Freijevo roko, je vztrajala v skrajni opoziciji proti Allendejevemu režimu tudi potem, ko je bilo že povsem jasno, da vodi taka opozicija k fašističnemu udaru. Zato nosi za vse, kar se je v Čilu zgodilo, prav čilski meščanski razred s preloženim delom krščanske demokracije na čelu največjo odgovornost pred čilskim ljudstvom in pred zgodovino Latinske Amerike.

Ravno to pa je tragični nauk, iz katerega bi morale tudi demokratične sile v drugih državah povzeti potrebne zaključke. Čilska izkušnja je zgovorna in tragična dovolj, da bi se lahko od nje nekaj naučili. Deželo je zajel val nasilja, nad 30.000 čilskih demokratov je bilo — kot ugotavlja v svojem poročilu mednarodna raziskovalna komisija o zločinah čilske vojaške hunte — pobitih v enem letu Pinochejeve diktature; v raznih koncentracijskih taboriščih je še danes — po ugotovitvah mednarodne organizacije "Amnesty international" — na desetisoče čilskih rodoljubov in samo od letošnjega julija naprej je bilo po zanesljivih vesteh aretiranih nadaljnjih 20.000 ljudi, medtem ko so usmrtnice uglednih pristašev Allendejevega režima brez sodb na dnevnem redu. Hkrati pa je tudi gospodarski položaj v državi skrajno kritičen, saj je po po-

terega bi morale tudi demokratične sile v drugih državah povzeti potrebne zaključke. Čilska izkušnja je zgovorna in tragična dovolj, da bi se lahko od nje nekaj naučili. Deželo je zajel val nasilja, nad 30.000 čilskih demokratov je bilo — kot ugotavlja v svojem poročilu mednarodna raziskovalna komisija o zločinah čilske vojaške hunte — pobitih v enem letu Pinochejeve diktature; v raznih koncentracijskih taboriščih je še danes — po ugotovitvah mednarodne organizacije "Amnesty international" — na desetisoče čilskih rodoljubov in samo od letošnjega julija naprej je bilo po zanesljivih vesteh aretiranih nadaljnjih 20.000 ljudi, medtem ko so usmrtnice uglednih pristašev Allendejevega režima brez sodb na dnevnem redu. Hkrati pa je tudi gospodarski položaj v državi skrajno kritičen, saj je po po-

Toda to se ni zgodilo. Nasprotno, čilska krščanska demokracija, ki je po-

Slovencem v zamejstvu vso podporo matičnega naroda

„Naša obveznost je, da vsestransko pomagamo slovenskim narodnostnim skupnostim v zamejstvu v njihovem boju na načelih in organizirano, kot smo se zavzeli z ustavo in resolucijami kongresov ZK.“

Tako je poudaril sekretar republiške konference SZDL Slovenije Milan Kučan, ko je zadnjo nedeljo govoril na zaključni slavnosti ob prazniku občine Nova Gorica. Posebej je ob tej priložnosti omenil odnose med Jugoslavijo in Italijo ter opozoril na delovanje tistih sil v Italiji, ki z metodami najtemnejših časov evropske zgodovine ogrožajo demokratične temelje in ustanove italijanske družbe, ogrožajo obstoj slovenskega življa v Benežiji ter so poglavitna ovira za uresničevanje pravic, ki jih Slovincem za mejo zagotavljajo italijanska ustava in mednarodne pogodbe.

K isti problematiki pa je zavzel stališče tudi predsednik zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Džemal Bijedić, ki je v svojem govoru na veliki slavnosti v Pulju poudaril, da si Jugoslavija nenehno prizadeva razviti čim boljše sodelovanje s sosednjimi državami in reševati vsa vprašanja na podlagi enakopravnosti, vzajemnega spoštovanja, neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske celovitosti.

Na teh načelih — je dejal predsednik Bijedić — želi Jugoslavija razvijati in širiti stike tudi s sosednjo Italijo. „Pri tem pa želim jasno poudariti, da glede naše ozemeljske celovitosti in naših interesov ne bo in ne more biti nobenih kompromisov. Tu je naša politika trdna in nedvoumna in tukaj ne more biti pogajanj.“ To je predsednik Bijedić poudaril zato, ker žal še zmeraj nekateri krogi gojijo iluzije o možnosti, da bi uresničili ozemeljske težnje. Te kroge podpira stihija neofašizma in reakcije in prav ti krogi delujejo tako, da kalijo odnose med Italijo in Jugoslavijo.

„Ponovno zaupanje in poživitev prijateljskih stikov in sodelovanje med državama pa bo brez dvoma močan dejavnik stabilnosti v tem delu sveta. V tem smislu imajo pomembno vlogo narodnostne manjšine, ki so ob zagotovitvi in spoštovanju njihovih zakonitih pravic in interesov močan in pozitiven element kohezije in most za povezavo sosednjih držav.“

GRAŠKI JUGOVZHODNI SEJEM:

Jesenska sejemska prireditev

bo v času od 28. septembra do 6. oktobra

Z jesenskim sejmom v Gradcu, ki bo v času od 28. septembra do 6. oktobra, se zaključuje spet eno leto sejmskih prireditev v Avstriji. Med temi prireditvami nedvomno zavzema pomembno mesto graški jugovzhodni sejem, ki se je s svojima vsakoletnima sejmom spomladi in jeseni uveljavil zlasti kot izložbeno okno proti jugovzhodu Evrope.

Na letošnjem jesenskem sejmu v Gradcu bo sodelovalo skupaj 2029 razstavljalcev, od tega 1076 iz posameznih zveznih dežel Avstrije, ostalih 953 razstavljalcev pa iz 40 držav Evrope in prekomorja. Na razstavljeni površini 153.000 kvadratnih metrov (od tega 51.000 kvadratnih metrov pokritega razstavnega prostora v 19 halah in 17 paviljonih) bodo domača in tuja podjetja razstavila najnovejše dosežke vseh področij gospodarstva.

Med težjiči letošnjega jesenskega sejma je na prvem mestu treba navesti veliko razstavo gradbeništva (na spomladanskem sejmu zavzema to mesto sejem kmetijstva), ki bo s svojim obsežnim in pestrim prikazom lahko zadovoljila vse tozadevne interese. Nadaljnji težjiči sta strokovna razstava turizma ter razstava pohištva. Poleg tega pa se bodo na graškem jesenskem sejmu ustrezno predstavile tudi še številne druge pano-

ge — vse od strokovne razstave „Moderna pisarna“ preko razstave strojev in orodja za obdelavo lesa in kovine do razstav živali (konji, goveda, koze, ovce, svinje in perutnina), tekstilij, nakita in ur, kozmetičnih potrebščin, otroških igrac, gospodinjstskih strojev in posode ter opreme za kino in foto.

Pod naslovom „Razstava narodov“ obsega vsakoletna jesenska sejemska prireditev v Gradcu posebno zanimivo predstavitev cele vrste tujih držav. Tokrat bo v tem okviru sodelovalo 20 držav, ki se bodo predstavile s svojimi posebnimi zmogljivostmi in privlačnostmi. Če v tej zvezi posebej omenjamo zahodnonemško razstavo „Zdravniške potrebščine“, potem zato, ker bo taka razstava sploh prvič prirejena v Avstriji ter bo predstavila najnovejše medicinsko-tehnične potrebščine za zdravnike, zobozdravnike in živnozdravnike.

Da bo v okviru graškega sejma tudi tokrat prirejena obširna mednarodna vinska pokušnja, ni treba posebej omenjati, kajti kot ena izmed „vinskih dežel“ Avstrije ima Štajerska tozadevno že bogate izkušnje.

Na letošnjem spomladanskem sejmu v Gradcu so našli okroglo 420.000 obiskovalcev, torej je zagotovljeno, da bo tudi jesenska sejemska prireditev pritegnila na stotisoče ljudi od blizu in daleč.

točilu omenjene mednarodne komisije za ugotavljanje zločinov vojaške hunte več kot 500.000 brezposelnih, čone blazno naraščajo, plače pa so ostale na ravni izpred enega leta.

Nasilje, ki traja z nezmanjšano silovitostjo, pa dokazuje po drugi strani tudi nemoč vojaške fašistične hunte pred rastočim odporom čilskih demokratičnih sil, ki prehaja že v razne oblike oboroženega odpora. Prav to dejstvo postavlja tudi demokratične in protifašistične sile vsega sveta pred veliko odgovornost. Ni dovolj samo solidarnost, ki prihaja do izraza na raznih manifestacijah v podporo čilskemu ljudstvu. Potrebna je politična akcija vsega sveta in vlad, ki se sklicujejo na ideale antifašizma in demokracije. Potreben je odločen in organiziran nastop, ki naj povrne čilskemu ljudstvu demokracijo in svobodo in ki naj zaustavi pot mednarodni reakciji in mednarodnemu imperialističnemu velekapitalu.

Premiki, ki smo jim priče v zadnjem času — padec vojaške fašistične diktature na Portugalskem in z njim povezana dekolonizacija portugalske afriške posesti, padec grške vojaške hunte, polom Nixonove svetovne politike itd. — so zgovorni znaki, da je mogoče narediti konec tudi krvavemu vojaškemu režimu v Čilu. In če danes ljudstvo samo tega ni sposobno, potem je toliko večja dolžnost vseh demokratičnih in protifašističnih sil v svetu, da mu priskoči na pomoč, toda ne z besedami, temveč z akcijo.

Ob prvem letu strahovlade čilske vojaške hunte je to imperativ demokratičnim silam vsega sveta.

POŠIROKEM SVETU

BEOGRAD. — V dneh od 17. do 19. septembra je v Beogradu zasedala mešana avstrijsko-jugoslovanska komisija za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. Med obema državama je posebno dobro razvita blagovna menjava, ki ima že dolgoletno tradicijo. Med zahodnoevropskimi trgovinskimi partnerji Jugoslavije zavzema Avstrija tretje mesto. Vendar pa to sodelovanje vedno bolj bremeni naraščajoča jugoslovanska pasiva in si zato Jugoslavija prizadeva, da bi povečala izvoz svojega blaga v Avstrijo. Po objavi avstrijskega ministrstva za trgovino so podjetja obeh držav doslej sklenila 21 pogodb o gospodarskem sodelovanju, v bližnji prihodnosti pa se bodo pogovarjali o nadaljnjih skupnih poslih.

NEW YORK. — Na sedežu svetovne organizacije se je v sredo začelo letošnje 29. zasedanje glavne skupščine OZN. Dnevni red je letos posebej obsežen ter obsega 112 točk. Med njimi s politično težo in akutnostjo izstopajo ekonomski problemi, s katerimi se je pred meseci bavilo izredno zasedanje glavne skupščine. Izrednega pomena pa bo seveda tudi razprava o Bližnjem vzhodu in v tej zvezi posebej o palestinskem vprašanju ter o ciprski krizi. Prvi dan zasedanja so sprejeli tri nove članice OZN — Bangladeš, Gvinejo-Bissau in Grenado. S tem se je članstvo svetovne organizacije povečalo na 138 držav in se je OZN približala za nov korak uresničitvi svojega ideala o univerzalnosti.

ADIS ABEBA. — Huda politična kriza, ki pretresa Etiopijo že nekaj let, je prejšnji teden dosegla nov vrhunec, ko je vojska odstavila cesarja Haileja Selasieja, ki je vladal neprertrgoma že 42 let kot eden zadnjih absolutističnih vladarjev na svetu. Tako se je tudi v Etiopiji pod neizprosni zakon napredka porušil srednjeveški feudalizem ter pokopal pod seboj cesarja Haileja Selasieja. Vse njegove neizpodbitne zasluge zlasti na dveh področjih, v odporu proti tuji fašistični okupaciji njegove dežele pred desetletji ter v usmeritvi Etiopije k neuvrčenosti v povojnem času, niso mogle zaustaviti odločitve mladih, ki napredku in družbeni preobrazbi stremeh sil, ki so — vsaj za danes — našle svoje osrednje oporišče v vojski.

LIZBONA. — Nekaj tednov po vzpostavitvi demokratičnega režima na Portugalskem so zdaj prešli k oblikovanju velikih političnih blokov. V okviru teh prizadevanj, ki sodijo k pripravi na prve svobodne volitve, so zdaj predvsem konservativni krogi spoznali, da ne bodo dosegli niti najmanjšega uspeha v boju proti naprednim silam (gibanje oboroženih sil, združenje levih katoličanov MDE, komunisti in socialisti), če bodo na volitvah nastopili razdrobljeni v pol ducata strank. Zato so že napovedali ustanovitve močnega „desnega bloka“ ki se naj bi imenoval „Portugalsko zavezništvo za družbeni napredek (APPS). V tem „desnem bloku“ naj bi se združile krščanska demokracija, krščanski socialdemokrati, desnica socialdemokratske stranke in socialdemokratski neodvisneži. Koaliciji desnice bo načeloval bivši general Venancio Deslandes, ki je v času fašistične diktature bil načelnik generalnega štaba vojske. Poleg tega „desnega bloka“ obstaja še tako imenovana „Zdržena demokratična fronta“, ki povezuje sredinske sile — „naprednjake“, liberalce in laburiste.

LOS ANGELES. — Ameriška znanstvenika dr. John Gribben in dr. Stephen Plagemann sta v svoji knjigi predvidela, da bo močan potres porušil Los Angeles, in sicer med letoma 1980 in 1984, najverjetneje pa leta 1982. Zapisala sta, da bo ta potres največja nesreča v 20. stoletju. Svojo napoved „utemeljuje“ z ugotovitvijo, da je področje Los Angelesa na območju močne notranje napetosti in da geološki podatki govorijo o tem, da so potresi na tem področju zelo blizu.

WASHINGTON. — V prvih šestih mesecih letošnjega leta je ameriško obrambno ministrstvo porabilo skoraj 20 milijonov dolarjev za razvoj kemijskega in bakteriološkega orožja. Ta podatek je naveden v polletnem poročilu obrambnega ministrstva kongresu o dejavnosti na tem področju.

BONN. — Na svoji poti v New York se je sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko ustavil v Bonnu, kjer je imel pogovore z vodilnimi zahodnonemškimi državniki. Posebno obširni so bili razgovori z zunanjim ministrom Genscherjem. Na povabilo sovjetskega vodstva bo zahodnonemški kancler Helmut Schmidt v dneh od 28. do 31. oktobra letos obiskal Sovjetsko zvezo. Prav tako pa je bil na obisk v Sovjetsko zvezo povabljen tudi novi zahodnonemški zvezni predsednik Walter Scheel, vendar termin njegovega potovanja v Moskvo še ni bil določen.

Kronika neizpolnjenih obljub

V zadnji številki našega lista smo poročali, da se je na velikovski gimnaziji začel pouk že v novem poslopiju, medtem ko poslopje slovenske gimnazije v Celovcu še vedno ni dograjeno — čeprav je bilo s strani pristojnih dejavnikov tako na državni kot tudi na deželni ravni vedno spet zagotovljeno, da bosta obe omenjeni gimnaziji istočasno dobili svoja lastna poslopja. Toda eno so obljube in drugo so dejanja, kar že posebej velja za avstrijsko prakso, kadar gre za vprašanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Vprašanje gradnje lastnega poslopja zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu pa je tozadevno naravnost klasičen primer kronike neizpolnjenih obljub!

Na ta dejstva sta opozorili tudi obe osrednji organizaciji koroških Slovencev — ZSO in NSKS. V skupnem pismu zveznega kanclerja dr. Kreiskega najprej opozarjata na njegovo izjavo v kontaktnem komiteju dne 19. 2. 1974, kjer je potrdil zagotovilo, da bodo poslopja zvez-

zije v Celovcu, Lerchenfeldstr. 22, ter je prisiljena, da ima še naprej izključno popoldanski pouk. To je neznosna obremenitev učencev, učiteljev in staršev."

V pismu navajata organizaciji naslednjo kronologijo slovenske gimnazije: maja 1957 je bila gimnazija dekretirana v delnem izvajanju 2. odstavka 7. člena avstrijske državne pogodbe; jeseni 1957 začel pouk ob izrecnem zagotovitvi, da je nastanitev v tujem poslopiju le provizorična; leta 1963 prva matura na zvezni gimnaziji za Slovence; leta 1964 je takratni prosvetni minister dr. Heinrich Drimmel ponovno zagotovil, da bodo z gradnjo lastnega poslopja začeli jeseni 1964, najkasneje pa spomladi 1965; leta 1968 sta takratni prosvetni minister dr. Piffl-Perčević in minister za gradnje Kolzina za-

gotovila, da je gradnja slovenske gimnazije tako s strani koroškega deželnega šolskega sveta kakor s strani ministrstva za pouk uvrščena v prvo nujnostno stopnjo, minister Kolzina pa je izjavil, da so s tem dane tudi možnosti za razpis umetnostnega oblikovanja in načrtovanja; ob predstavitvi gradbenih modelov zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu in zvezne gimnazije v Velikovcu dne 8. oktobra 1970 je takratni prosvetni minister Leopold Gratz zagotovil, da bodo obe novi poslopji kot darilo zvezne vlade za 50-letni jubilej plebiscita hkrati začeli graditi in jih dogradili, za kar so zagotovljena tudi proračunska sredstva.

Deželni šolski svet za Koroško je gradnji novega poslopja zvezne gimnazije za Slovence vedno dajal prednost, ugotavljata obe osrednji organizaciji koroških Slovencev in potem naglašata, da je razumljivo, da slovenska narodna skupnost zdaj nima razumevanja za to, da od najvišjih mest ponovno dana zagotovila niso bila izpolnjena. Zato prosita zveznega kanclerja, da ukrene vse potrebno, da bo zvezna gimnazija za Slovence čimprej dograjena in da bo slovenska študi-
rajoča mladina dobila enake možnosti izobrazbe.

Študijski dnevi v Dragi

V soboto 7. in nedeljo 8. septembra so bili v Dragi pri Trstu tradicionalni študijski dnevi slovenskih izobražencev, ki so jih letos priredili že devetlet. Potekali so pod geslom "Slovenstvo — naša skupna zadeva" ter so bili predvsem posvečeni problematiki zamejskih Slovencev.

O vprašanjih slovenske narodne skupnosti v Italiji je že v svoji pozdravni besedi spregovoril deželni odbornik Coloni, ki je spomnil na preganjanje Slovencev v dobi fašizma ter prikazal ukrepe današnje Italije, ki je po njegovem mnenju že veliko napravila za ureditev položaja slovenske manjšine.

Posebno zanimivo predavanje je imel akademik Bratko Kreft iz Ljubljane, ki je govoril na temo "Cankar in slovenstvo". Razčlenil je Cankarjeve poglede na boj slovenskega naroda za resnično svobodo, ki si jo je uspel priboriti le v socialističnem sistemu. Boj Slovencev za osvoboditev pa je postavil predavatelj tudi v širši okvir humanizma in bratstva med narodi, ki ga je v svojih pesnitvah začrtal že Prešeren, prvi med velikimi pesniki, ki je hkrati s iskanjem pravice za svoj narod poudarjal tudi bratstvo med vsemi narodi.

Obširna razprava je veljala mednarodnim aspektom manjšinske problematike ter so urednik Primorskega dnevnika Bogo Samsa, deželni svetovalec dr. Drago Štoka in prof. Samo Pahor prikazali delo in pomen nedavnega seminarja OZN o manjšinah v Ohridu ter mednarodne manjšinske konference v Trstu. V tem okviru je dr. Valentin Inzko spregovoril tudi o današnjem položaju koroških Slovencev in njihovem boju za enakopravnost s posebnim ozirom na sinodalno gibanje oziroma v luči sinodalne predloge o sožitju Nemcev in Slovencev na Koroškem.

Zadnji del letošnjega sestanka pa je bil posvečen slovenskim združenjem, to je Slovincem, ki živijo širom po svetu. Pri tem je bil posebno izčrpno prikazan položaj Slovencev v Kanadi in v Zahodni Nemčiji.

Zaščita manjšin

pomeni nacionalni interes države

V Briksnu na Južnem Tirolskem je bil ob koncu minulega tedna izredni kongres Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUEV), posvečen 25-letnici ustanovitve te mednarodne manjšinske organizacije. Kljub jubilejnemu značaju zbora pa FUEV — kakor že večkrat v dobi svojega delovanja — tudi tokrat ni mogla prikriti svojih očitnih šibkosti, ki so brez dvoma vzrok, da organizacija ne more že bolj uspešno delovati v resnično korist narodnih skupnosti oziroma manjšin. Gre namreč za osporavano članstvo prav tako osporavanih skupin, predvsem raznih eksilnih grupacij, ki mednarodno manjšinsko organizacijo vedno spet skušajo zlorabiti za svoje politične cilje.

Ravno to je bilo svoječasno vzrok, da Zveza slovenskih organizacij na Koroškem svojih prvotno navezanih slikov pozneje ni razvila v članstvo pri FUEV. Narodni svet koroških Slovencev se je svoječasno sicer včlanil, vendar je v zadnjih letih prav tako prišlo do resnih nesoglasij med FUEV in NSKS.

Na tokratnem kongresu so igrali vlogo "jabolka spora" neki emigranti iz Kosova, ki so s svojim izvalnim nastopom šli tako daleč, da jih je moral celo predsednik Jorgensen odločno zavrniti in opozoriti na nepolitični značaj FUEV, "ki ne podpira nobene iredente". Zastopnik NSKS dr. Vospernik pa je v tej zvezi zahteval novo usmeritev FUEV, v kateri ne bi smelo biti profora za emigrantske organizacije, ki politične cilje mešajo z etničnimi motivacijami. "Glavno vodilo FUEV bi moralo ostati, da štiti etnične manjšine, ne da bi s tem zasledovala družbenopolitične cilje in stremela za ozemeljskimi spremembami."

Posebno zanimanje med udeleženci kongresa je vzbudil obširni referat južnotirolskega deželnega glavarja dr. Magnaga, ki je izčrpno orisal položaj in pereča vprašanja nemške ter ladinske narodnostne skupnosti na Južnem Tirolskem. Dr. Magnago je predvsem poudaril, da pri reševanju manjšinskih problemov ne gre za "dobro" ali "slabo", marveč za pravično ravnanje. Le-to se mora nanašati tako na osebne pravice posameznih pripadnikov manjšine glede uporabe jezika kakor tudi na ohranitev kulturnih posebnosti ter gospodarske in socialne enakosti. Pri tem pa je izrednega pomena odnos večinskega na-

roda do manjšine, kajti tudi najboljše ureditve na papirju ne morejo zagotoviti obstoja in razvoja neke narodnostne skupnosti, če niso prenesene v prakso.

Južnotirolski deželni glavar je naglasil potrebo spremembe v miselnosti in kot prvi korak v tej smeri poudaril dejstvo, da novi avtonomniški statut za Južno Tirolsko med nacionalne interese italijanske države izrecno vključuje tudi zaščito krajevnih jezikovnih manjšin, torej nemške in ladinske. (Njegovo ugotovitev, da je to novost v celotni evropski manjšinski politiki, je seveda treba popraviti v toliko, da so v Jugoslaviji narodnosti ali manjšine z novimi ustavnimi določili priznane celo kot državotvorne skupnosti povsem enakopravno z jugoslovanskimi narodi — op. ured.). "S praktičnim izvajanjem in splošnim priznanjem načela, da je zaščita manjšin eno z narodnimi in državnimi interesi, bi odstranili veliko vzrokov zastrupitve in sporov med manjšinami in državami ter med državami samimi," je poudaril dr. Magnago. "Potem kulturne pomoči, ki jo nudi neka država svojim pripadnikom v drugi državi, ne bi več občutili kot vmešavanje v nacionalno sfero te države; potem država povezuje manjšine z njenim matičnim narodom ne bo več ocenjevala kot škiljenje preko meje."

Mislimo, da prav nič ne bi škodovalo, če bi besede južnotirolskega deželnega glavarja in hkrati predsednika tamkajšnje nemške manjšine dr. Magnaga resno proučili tudi v Avstriji. Kajti tudi za našo državo velja njegova ugotovitev, da "zaščita manjšin pomeni nacionalni interes države".

Mariborski obisk

PRI SLOVENCIH NA DUNAJU

Slovensko društvo "Ivan Cankar" na Dunaju je s pomočjo Slovenske izseljenske zveze pripravilo na Dunaju kulturno-umetniško prireditev, na katero so povabili tako Slovence, ki stalno živijo v avstrijskem glavnem mestu, kakor tudi slovenske delavce, ki tam le začasno delajo.

Na prireditvi so se občinstvo predstavili člani opernega in dramskega ansambla Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora. Izvajali so odlomke iz besedil Ivana Cankarja, Otona Župančiča in Srečka Kosove, izbrana besedila pa so spremljale slovenske narodne pesmi ter odlomki iz znanih oper.

ne gimnazije za Slovence v Celovcu ter zvezne gimnazije v Velikovcu hkrati dograjena in obljubil da bo proučil vprašanje pravočasne dograditve zvezne gimnazije za Slovence, nato pa ugotavljata:

"Zdaj je zvezna gimnazija v Velikovcu neuradno že odprta in je s celotnim poukom začela v novem poslopiju. Poslopje zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu pa je kljub večkratnim zagotovitvam, da bo dograjeno istočasno z velikovško gimnazijo, še vedno v surovem stanju. Od leta 1957 je zvezna gimnazija za Slovence gost v poslopiju zvezne gimnazije in realne gimna-

TONE SVETINA

246

UKANA

TRETJA KNJIGA

Praznina v Wolfu se je širila. General ga je zadnje dni podvrgl obdelavi, ki se drobila njegovo veselje do življenja. Prejšnji dan je prisostvoval ustrelitvi treh nemških vojakov: dveh podoficirjev in enega policista. Ustreljeni so bili zaradi defenzivizma in neborbenosti. Režeži so v pijanosti izčvekali nekaj, kar mislijo tudi drugi, celo tisti, ki zapirajo in streljajo. Ustreljeni so bili za zgled vsemu nemškemu vojaštvu, kot je bil doktor Kante obešen vsemu slovenskemu domobranstvu in politični policiji v opozorilo. "Kdor se ne bo uklonil, ga bomo strli kot stenico!" je bilo generalovo geslo.

Vedel je, da je to psihološki pritisk tudi nanj. Kdor ne bo deloval kot kolesje v uri, bo uničen, pa čeprav zadnji dan. Gorje človeku, izbranemu od tistih, ki imajo moč, za primer in za strah drugim! Takemu ni več pomoči, je mislil Wolf, ko je potrkal na generalova vrata.

General je sedel v globokem usnjenem naslanjaču v topli in razsvetljeni sobi, pred karto, kjer je bil označen nemški položaj v Jugoslaviji.

"Kako, Helmut? S tem obešenjem ste doživeli pravo komedijo! Ta lopov je zaslužil desetkratno smrt. Bele podlase so končno občutile dvakratni strah. Sedite, Helmut, in pripovedujte!"

Ko je Wolf končal, je general dejal:

"Izvolite, za to ste zaslužili cigaro!"

Wolf je vzel iz ponujene doze cigaro in prižgal. Spet je popustila njegova previdnost upornim čustvom.

"Napravili ste napako, gospod general, ker ste ga dali obesiti!"

General je sunkovito vstal in ga začudeno pogledal: "Veseli me, major, da si mi spet upate oporekati. To je znak, da sva spet prijatelja!"

"Vedel je za zarotnike, za ljudi, na katere ste me usmerili vil! Na lep način in počasi bi marsikaj izvedel iz njega!"

"Dragi major, moral sem! Celo škof in prezident sta prosila, naj ga čimprej kaznujemo! Veste, škof nam je spet blagoslovil nove domobranske bataljone, ki bodo na tehtnici sil pomenili več kot nekaj zapečkarjev, ki si tako in tako ne bodo upali pomoliti svojih glav iz lukenj, dokler ne bodo ameriški tanki pred mestom. Saj me razumete! Dotlej jih boste vi držali v šahu! Nate, spijte čašo konjaka! Potem se vam noge ne bodo zapletale! Jaz vam vidim v dušo. Vi ste rokavičar! Vse metode igre in izigravanja bi uporabili prej ko silo. Veste kakšna razlika je med vami in menoj? Vi ste maček, ki se rad poigra z ujetimi mišjo. Toda pojé jo kljub temu. Kajti maček je zato, da je miši. Jaz pa udarim takoj!"

Po nekaj časa je Wolfu zrastle pogum.

"Ne zamerite, gospod general — če dovolite, da sem odkrit! Jaz izgubljam vero v to, da se da urediti svet z nasiljem in vojnami. Vsi skupaj smo se že prenažrli preganjanja, ubijanja, zmag ali porazov, in sili smo tehnike, ki dela iz ljudi stroje. Ne mislite napak! Jaz se bom za Nemčijo boril do konca! Toda zgodovina se ponavlja. Svet je nor, zdaj si en narod, potem spet drugi išče pravice in prostora, medtem ko ga imajo drugi preveč. Nasilje vedno sprošča novo nasilje, to je babica vseh vojn, vojna zaplodi novo vojno..."

General je pazljivo poslušal in se delal, kot da mu verjame, da bi izvabil iz njega še več. Ko pa je Wolf končal utemeljitev, zakaj naj bi svet opustil vojne, so generalu zasijale oči kot borilcu, ki je odkril sovražnikovo šibko točko.

"Ne bodite marksist," je dejal zaničljivo. "Vi se zastrupljate, ko po službeni dolžnosti prebirate marksistično literaturo in ne veste več, kaj je naše in kaj ni. O tem je govoril Lenin. Če upoštevate njegov nauk o krivičnih in pravičnih vojnah, je naša pravična za nas in krivična za druge. Jaz si te stvari razlagam drugače. Clausewitz pravi, da ima vojna svojo gramatiko, logiko pa ne. To logiko si ustvarjamo vsak po svoje. Zapomnite pa si, da ne bo nasilje nikoli iztrebljeno! Kajti svet je zrastle na njem, kot zraste pšenica na gnoju. Zaman ga že tisočletja preganjajo religije in človeški razum. Ko že mislijo, da so ga pregnali, ga uporabijo tisti, ki so ga preganjali. Zlo se pač preganja z zлом, preganjani postanejo preganjanci in žrtve krvniki."

Helmut, poglejte! Kaj je napravil Stalin celo s svojimi prijatelji, ko jih ni več potreboval, da ne govorimo o sovražnikih! Dobro sa vam znane razmere v Kominterni! Če hočeva biti kritična, poglejva tudi, kaj se je zgodilo pri nas: kako delamo s svojimi ljudmi, ki slučajno ne mislijo tako, kot zahteva čas. Pa poglejte sveto cerkev, ki je ustanovljena ljubezni med ljudmi. Samo ozrite se v njen temni srednji vek! Zakaj je sežigala krivoverce na grmadah? Kaj vse je počela inkvizicija! Mučenje v imenu svele vere je vodila s fantazijo, pred katero se lahko skrijejo vse ustanove RSHA. In kaj je napravila cerkev, da bi zatrla pamet! Uničevala je slepo tudi najboljše ljudi, ki jih je rodila zemlja. Zakaj? Zato, da bi obdržala moč in oblast."

Ko presojamo ta boj, se sprašujemo: ali je krut ali ne? In dobimo odgovor: krut je za slabiče, za človeštvo v celoti

Lutkovno gledališče iz Maribora gostovalo na Koroškem

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze, je od četrta do nedelje preteklega tedna na Koroškem gostoval ansambel Lutkovnega odra v Mariboru. Nastopil je v Ločah, Radišah, Št. Petru pri Št. Jakobu, Št. Ilju, Celovcu, Bilčovsu, Selah, Žitari vasi, Železni Kapli, Šmihelu, Globasnici in v Pliberku. Mariborski lutkarji so med nas prišli s tremi igrkami in so jih izmenoma uprizorjali po dve oz. eno. To so bile igre Peter in Volk, glasbena pravljica ruskega skladatelja Sergeja Prokofjeva — Edi Majarona, Zajček dideldajček, delo Libuše Titelbach in Pastirčka-Račka, delo avtorice Gurevičeva-Gerretove.

Naj v začetku povemo, da je gostovanje mariborskih lutkarjev bilo izvedeno v okviru sodelovanja Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije in je s tem bil izveden del letošnjega lozadavnega skupnega načrta. Poudariti pa je treba tudi, da sta prireditelja SPZ in KKZ z izvedbo tega gostovanja gotovo napravila korak naprej k novi vrsti gostovanja kulturnih skupin iz Slovenije, kajti lutkovna igra pri nas ni dosti razširjena, čeprav so tudi pri nas že bili deloma uspešni poskusi lutkarstva. Zato je prav, da je prišlo do gostovanja kvalitetnega lutkovnega odra, torej razvedrilo za naše najmlajše, ki so le malokrat deležni take priložnosti, slišati in videti otroško predstavo v materinem jeziku. Temu področju bo v bodoče treba posvetiti več pozornosti. Gostovanje Lutkovnega odra je znova potrdilo hvaležnost mladine, ki je prišla na predstave v razveseljivem številu in to celo v takih krajih, kjer tega ni bilo pričakovati. Seveda pa ne kaže prikrivati slabega obiska v krajih, kjer je brez dvoma dovolj otrok, ki bi lahko prišli na predstave. Vsekakor pa je izkušnja pokazala, da bo treba

upoštevati, da predstav za otroke v prihodnje ne planiramo zvečer. Kljub tej ugotovitvi je gostovanje mariborskih lutkarjev na Koroškem bilo uspešno, saj je predstave obiskalo skupno okoli tisoč otrok. Take predstave pa bi seveda bile še bolj uspešne, če bi jih lahko uprizorjali na šolah z dvojezičnim poukom. Morda bi se to dalo urediti s pristojnimi oblastmi.

In kaj naj zapišemo o predstavah? Tudi s stavkom: bilo je enkratno, tega ni moč dovolj pohvaliti. Ansambel osmih ljudi je pričaral na „oder“ svet lepih pravljic. V rokah spretnih igralcev so zaživele marionete oziroma lutke. Skoraj neverjetno je, na kako preprost način se da ustvariti tako popolna predstava. Seveda pa le tako izgleda, kajti prav to pa je odvisno od igralca za zaslonom, ki govori in „igra“ hkrati. Tu je treba izreči vse priznanje članom ansambla — Tinetu Varlu, Branku in Petri Caserman, Olu Pastirku, Mirku Černicu, Klari Godičevi in Vidi Čagranovi — ki so skrbeli za brezhiben in kvaliteten potek predstav. Pri tem imata seveda največ skrbi režiser

Tine Varl in tehnični vodja Branko Caserman.

Mariborski lutkarji, čeprav amaterji, so dosegli že velike mednarodne uspehe. In prav v trenutku, ko so gostovali pri nas, se mariborski lutkovni oder formira v profesionalno lutkovno gledališče, ki ga vodi direktor Bojan Čebulj, naš stari prijatelj z Jesenic, ki je tamonji amaterski gledališki ansambel kot režiser pripeljal do najboljšega amaterskega gledališča v Sloveniji.

Ob slovesu na zadnji predstavi v Pliberku, sta se od gostov poslovila tajnika organizacij prirediteljic ter jim v spomin na gostovanje izročila knjige domačih avtorjev. V imenu gostov pa se je direktor Čebulj zahvalil za prisrčen sprejem ter izrazil željo, da bi se kmalu spet videli na Koroškem.

Mladi rod razveseljuje mlado in staro

Šolski list „Mladi rod“ je pred dnevi stopil v 24. leto svojega življenja. Izšla je številka za meseca septembra in oktobra 1974 in sicer v novi zunanosti. Že na prvi pogled smo pri novi številki Mladega roda ugotovili, da tokrat ovojne platnice ne krasi ilustracije južnokoroškega umetnika dr. Wernerja Berga, kot v prejšnjem letniku, temveč barvna slika, ki predstavlja „mamko bršljanke“, delo umetnice Ančke Gošnik-Godčeve. Tudi nadaljnje ilustracije na ovojnih platnicah in pa tudi v notranjosti lista, bo za letošnje številke prispevala omenjena umetnica.

Z zadovoljstvom tudi ugotavljam, da „Mladi rod“ ni samo glasilo za šolsko mladino, temveč, da vsebuje vedno več poljudnega čtiva, kot je n. pr. prispevek T. Ogrisa — Med Vrbskim in Hodiškim jezerom — ki je zanimiv in poučen tudi za odrasle. Tudi tokrat je med sodelavci zastopano lepo število domačih avtorjev, tako učitelj kot dijakov. Kot posebnost lahko smatramo tudi športni prispevek, ki obravnava 10. svetovno nogometno prvenstvo v Münchnu v ZRN.

Kot je ovojna platnica ilustrirana z „mamko bršljanke“ v barvah, tako je 18. stran glasila posvečena istoimenski Grimovi pravljici, ki jo je v slovenščino prevedla Kristina Brenkova.

Mladi rod je tudi tokrat poln pestrega branja, po katerem bodo mladi in odrasli prav gotovo radi segali.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje društva na

III. SREČANJE SLOVENSКИH ZAMEJSКИH DRUŠTEV NA BLEŠČEČI

V nedeljo 22. septembra se bomo ob 8. uri zjutraj zbrali pred Kočo nad Arihovo pečjo na Bleščeči planini, odkoder bomo napravili izlet na 1739 m visoko Komnico. Po povratku na Bleščečo bo uradni del srečanja s pozdravi nato pa prosta zabava. Namen teh srečanj je utrditev tovariških vezi med slovenskimi zamejskimi društvi in društvi v Sloveniji. Pobudo za tovrstna srečanja je dala Planinsko društvo Jesenice, ki je tudi prvo organiziralo takšno srečanje. Na tej planinski prireditvi bosta med drugim sodelovala tudi godba na pihala in znani pevski zbor Jeklar iz Jesenic.

Slovenski planinci, prijatelji in znanci iskreno vabljeni!

Odbor

Globasnica

Na zadnji občinski seji globaške občine 30. avgusta, so dokončno sklenili, da bodo začeli z gradnjo mrtvašnice, ki bo stala južno od gasilskega doma v Globasnici. Odborniki so na seji tudi določili da mora mrtvašnica v surovem stanju biti zgrajena do 15. novembra. Skupni gradbeni stroški mrtvašnice bodo znašali 1.300.000 šilingov. Ker je potreba po mrtvašnici dejansko nujna in ker bo tudi dežela prevzela večino finančnih stroškov, je tudi Volilna skupnost glasovala za uresničitev tega projekta. Uporaba mrtvašnice ne bo obvezna za občane, marveč se je bo mogel posluževati kdor bo sam hotel.

Glede turizma so v globaški občini zelo uspešni, saj so meseca junija beležili kar za 130% več nočnih kot lansko leto pa čeprav je število nočnih na Koroškem padlo v primerjavi z lanskim junijem za 35%. Tudi me-

sec avgust obeta podoben uspeh.

Občinski svet je nadalje vzel na znanje dogovor med globaškim lovskim društvom in F. Orsini-Rosenbergom, da bo globaškemu lovskemu društvu na razpolago tudi tisto 43 ha veliko območje na Peci, kjer je bil doslej lov na divjad prepovedan.

Za obstoječo cestno razsvetljavo v Večni vasi in Podjuni je občinski svet odobril finančna sredstva iz izrednega proračuna v znesku 150.000 šil. Tudi dolgoletna želja prebivalstva, da se zgradi oz. popravi pot k Rozaliji se je izpolnila. Podjetje Vodivnik je dobilo naročilo za izvedbo tega dela pri katerem je bilo potrebno betonirati 48 stopnic.

Po občinski seji so se odborniki zbrali v gostilni, kjer so pri žlahtni kapljici in jedači praznovali god kolega Raimunda Greinerja, pripadnika Volilne skupnosti.

Plešerka — Hodiše

Minulo soboto 14. septembra je ogromna množica pogrebcev spremljala k zadnjemu počitku na hodiško pokopališče Janeza Schuschuja p. d. Strgančnikovega s Plešerke.

Komaj 34-letni Janez Schuschuja se je iz neznanega vzroka tako nesrečno z avtom zalezel v neko obcestno drevo, da je po nekaj dneh v bolnišnici podlegel težkim poškodbam. Strgančnikovo družino je nesrečna smrt sina in brata težko prizadela, saj je bil Janez poleg tele, ki je umrla januarja meseca in očeta, ki je preminul koncem maja, že tretji član družine, katerega so v letu leta spremlili na hodiško pokopališče. V hodiški občini še ne pomnijo, da bi bila katere družina tako težko in globoko prizadeta.

Janez Schuschuja je bil po poklicu zidar in sodelavec pri svojem bratu gradbenem mojstru Schuschuju v Plešerki. Veljal je za dobrega delovnega kolega, ki se je z veliko vnemo prizadeval, da je bilo v podjetju tvariško vzdušje. V zadnji vojni je moral, kljub temu, da je bil njegov oče pri vojaki in da še ni bil star dve leti, z družino v izseljeništvu, kjer je skupno s stotinami slovenskih družin delil usodo brezpravnih ljudi, v negotovosti in strahu, ali bodo še kdaj videli svoj dragi dom.

Kako priljubljen in spoštovan je bil med prebivalstvom je najbolj prepričljivo dokazala ogromna množica ljudi, ki ga je spremljala na zadnji poti. Pogrebni obred je opravil domači župnik Kassel, hodiški pevci pa so se poslovili od pokojnika s pesmimi žalostinkami.

Pokojnega Janeza Schuschuja bomo ohranili v lepem spominu, svojcem in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

Slovenska pesem ne bo izumrla

V času med 2. in 5. septembrom je Katoliška mladina v Domu v Tinjah priredila Teden pesmi. V zvezi s tem je treba omeniti, da je Katoliška mladina pred nedavnim izdala novo izdajo pesmarice „Naša pesem“, katero je pripravil in sestavil župnik Maks Mihor. Nova pesmarica vsebuje poleg pesmi prve izdaje, še nekaj novih pesmi. Na Teden pesmi je Katoliška mladina predstavila novo pesmarico tudi s tem, da so se učili pesmi iz nje, zlasti tiste, ki še niso bile poznane. Pevske vaje so se odvijale pod strokovnim vodstvom župnika Maksa Mihorja.

Na programu Teda pesmi je bil tudi enodnevni izlet v Gradec, kjer so si udeleženci izleta poleg centra mesta ogledali tudi slovenski inštitut na graški univerzi. Dr. Erik Prunč, asistent na slovenskem inštitutu, jih je vodil skozi prostore ter jim razlagal o načinu predavanj in važnosti inštituta za Slovence.

Program na Teden pesmi je bil zelo pester in poučen. Škoda je le, da se tega tečaja ni udeležilo še več ljudi. Kljub temu pa je treba ta korak Katoliške mladine oceniti kot koristen, saj dokazuje, da naša pesem živi in da je zanimanje za slovensko pesem veliko.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

pa ne. Vsaka organizirana družba teži za uničenjem vsakogar, ki misli preveč odkrito, pametno in naglas. Misel namreč ruši vse, kar je starega, in gradi novo. Novo pa zmeraj naleti na odpor. Zato, dragi Helmut, zapomnite si: Nasilje JE STRAST, ČLOVEŠTVO PA SE NE MARA ODREČI NOBENI STRASTI, ZAKAJ STRAST JE UŽITEK. ZARADI UŽITKOV ŽIVI IN TRPI, VZTRAJA IN UPA.

General je srknil iz čaše in prepričevalno dejal:

„Če ljudje hočejo živeti, morajo ubijati. Helmut, umor je najvišje potrdilo moči nad človekom. Moč pa je vir nasilja, veljave in radosti. Nasilje leži v posameznem človeku, v množicah, narodih in rasah. To je dediščina preklestva žive materije, ki prerašča iz oblike v obliko in se bori za obstoj. To je pot v višje sinteze ali integracije. Pot, ki bo osvojila zemljo, jo napravila enotno in osvojila vesolje. Smo šele na začetku poti. Pri človeku pa je to preprosto preobilica energije, ko nima smotnih ciljev in se sprošča po navadi na nepravem mestu ob nepravem času. Če hočete, bom čisto praktičen: nasilje leži v možu, ki si podvrže ženo, v ženi, ki si podredi moža, v otrocih, ki si podvržejo starše, v razredih, ki se gredo gospodarje in sužnje. Obračunavanje sporov se začne v gostilni z razbito steklenico na sosedovi glavi in konča z velikimi vojnami.

Doslej je bilo na svetu tako in jaz si tega nisem izmislil. Vsebinsko ostaja ista, menjava se samo oblike. Führer nam je nekoč dejal, da je človek lahko samo nakovalo ali pa kladivo. In položil nam je na srce, da skrbimo noč in dan, da bomo razbili na koščke vsakogar, ki si bo upal kljubovati našim zahtevam po gospostvu nad svetom. Zato sem prepričan, da tisti, ki nima moči, da bi sprožil rafal v nasprotnika, ne more sodelovati v tej veliki bitki, ko gre za usodo sveta. Do sedaj je vesolju in zemlji gospodarila sila. Če bo po tej vojni drugače, naj me vzame hudič! Človeštvo si želi tragedije. Če ni vzporkov za to, si jih najde! Kakršne-

koli! Nasprotja so tu! Ekonomska, socialna, rasna! In z njimi zavist...“

„Da, gospod general. Ne morem vam oporekati. Do sedaj je bilo tako in sem tudi jaz tako mislil. Človeku še ne gospoduje pamet, temveč strast. Toda mislim, da bi morala zagospodovati pamet...“

„Ne bodite idealisti!“ mu je skoraj surovo segel v besedo general. „Pamet še ne bo zagospodovala. Poglejte, kaj si želi in nad čim se navdušuje bedasta množica! V svojih nagonih postaja standardizirana in enostavna kot proizvodnja na tekočem traku. Nogomet, boks, popevkarstvo in ciparstvo... Ponoreli plesi, shodi in še kaj! Alkohol in mamila... Pa bikoborbe! Človek je nor na kri... in pogledje klavnico na cestah! Moderna družba je okuzena z nasiljem. Z njim je nastala in z njim bo propadla! Saj je tudi v miru vojna.

Helmut, sedaj gre za to, kateri narod, pravzaprav katere rasa bo obvladala zemljo in ji gospodovala. Tehnika se je razvila do stopnje, ko je ne obvladamo več!

Kar pogledite, kako različni družbeni sistemi in narodi so se združili proti nam in kdove kdo se bo še s kom in proti komu v naslednjem spopadu!

Treba je vztrajati. Mi, Nemci, smo kvas Evrope! Propadli ne bomo, pa najsi bo vojni izid tak ali drugačen. Zahod brez nas ne more premagati Vzhoda.“

„Da, gospod general. Iz vas ne govori strast, temveč pamet.“

„Samo mirno kri, Helmut! Ljudi potrebujemo, ljudi posebnega kova! Več kot Nietzschejevega nadčloveka, nad katerim se navdušujete vi!“

„Ne navdušujem se več. Praksa je pripomogla, da izgubljam vero tudi vanj. Zdi se mi, da potrebujemo samo človeka. Takšnega, ki bi to ime zaslužil.“

4

Zadovoljen z uspehi zadnjih dni je general povabil majorja Wolfa na večerjo. Ko sta v bližnjem hotelu zadovoljila glad z izbranimi jedmi, sta odšla nazaj v generalovo pisarno. Ustavila sta se na cesti in se zagledala v razsvetljena okna poslopja poleg nebotičnika.

„Ali ni nekaj lepega, če so okna pisarn pozno v noč razsvetljena?“

„Da, gospod general!“

„Glejte, kako moji ljudje delajo. Na žalost ne po svoji, temveč po moji volji. Ljudi je treba kar naprej goniti, sicer zastanejo. Nenehno jim je treba kazati cilj in smisel njihovega prizadevanja, obljubljeni in kaznovati. In seveda, spodbujati jih je treba tudi z osebnim zgledom.“

„Občudujem vašo delavnost in vztrajnost.“

„Ljudje morajo imeti vedno občutek, da je tisti, ki jih vodi, na mestu in da bo ob vsakem času izpolnil svojo še tako težavno dolžnost. V tej laži je ves čar podrejanja.“ Napotila sta se v stavbo. Šla sta od sobe do sobe, kjer so ljudje operativnega oddelka izdelovali načrte za ofenzivo. General je z vsakomer spregovoril nekaj besed, pohvalil ali pa izrekel rahel očitek, seveda tako, kot mu je bil kdo pri srcu.

Potem sta se vrnila v generalovo sobo. Ob steklenici vina, ki ga je postavil na mizo, so se generalove ustnice razlezele v blažen smehljaj.

„Zdaj boste pili Kristusovo kri! To je blagoslovljeno vino. Škof mi je poslal dva zaboja steklenic v zahvalo, da mu ni bilo treba maševati na mrazu, ko sva ustanavljala nove domobranske enote. Dobro smo izvežbali to drhall! Na Dolenjskem imajo zavidljive uspehe. Z vdori v zaledje, z iztrebljanjem terencev in pobijanjem kurirjev nam bolje čistijo teren, kot bi ga mi sami.“

Zveza koroških partizanov priredila izlet v Gornjo Savinjsko dolino

V mnogih slovenskih krajih so bile v nedeljo proslave, ki so opominale na dogodke iz časov narodno osvobodilnega boja. Eno teh proslav smo obiskali tudi koroški Slovenci in sicer v Gornjem gradu, kjer je večtisočglava množica proslavljala 30-letnico osvoboditve Gornje Savinjske doline.

Slovesnosti v Gornjem gradu so

Dob pri Logi vasi

Pred nedavnim je Joza Strauss po domače stari Rezac obhajal svoj 90. rojstni dan. To je vsekakor lep in ugleden jubilej in ga je stari Rezac kljub dolgemu zdravljenju v bolnici lahko praznoval doma.

Kdor le malo pozna prosvetno življenje v Logi vasi, potem tudi ve za delo starega Rezaca, saj je bil eden izmed ustanovnih članov tamošnjega slovenskega prosvetnega društva in je kot tak še edini živeči soustanovitelj.

Že v mladih letih je bil vnet prosvetaš in tudi v vseh 70 letih obstoja organiziranega prosvetnega dela, je stari Rezac vedno bil med tistimi, ki so radi pomagali. Pri tem so bili na mestu tudi njegovi otroci, posebno sin Jozef, ki že nad štirideset let poje v društvenem pevskem zboru in je več let bil tudi odbornik društva, ki je prav letos slavilo 70-letnico obstoja. Stari Rezac je zaveden Slovenec in kot tak je imel dovolj težav, s katerimi se pač srečuje koroški Slovenec, ko se bori za svoje narodnostne pravice. Kljub temu je Rezacova hiša vedno bila odprta vsem, ki se iskreno prizadevajo za naš narodni obstoj. Pri Rezacu tudi potem ni bilo drugače, ko je posestvo prevzel sin Jozef. Staremu Rezacu so ob 90. rojstnem dnevu čestitali tudi predstavniki okrajne kmetijske zbornice. Kot zvestemu bralcu našega lista, se čestitkam pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika ter mu želimo še lep življenjski večer.

Dom v Tinjah prireja potovanja

V DACHAU — ALTÖTTING OBERNDORF — SALZBURG

od sobote 19. 10. do nedelje 20. 10. 1974.

Prijave sprejema do 20. septembra: Dušnopastirski urad, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec, Tel.: (0 42 22) 85 3 48.

Cena: 3il. 450.—

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

„Kačo grejemo na svojih prsih, gospod general! Zaskrbljujoče je, kako se iz dneva v dan pripravljajo na izdajo.“

„Naj vas to ne skrbi. Grejmo jo, dokler ne pika. Ko se bo obrnila proti nam, ji bomo strli glavo. Dva tisoč novih mož v tem položaju nekaj odleže. Bodite tudi malo strateg in politik, ne samo specialist za izigravanja!“

Uporabil jih bom tudi v tej ofenzivi. Načrti bodo kmalu gotovi. Tudi svojim ljudem sem dal injekcijo. Zdaj, ko so videli naju oba, delajo z novo vnamo. Veste, nihče ne mara delati, ne da bi bil neopažen. Ljudem je bolj všeč, da jih zmerjaš in grajaš, ko da prežreš njihovo delo.“

„Poleg tega ste jim vi, gospod general, za zgled! O vas gre glas, da delate vse noči...“

„Helmut, vam, ki ste tudi garač, povem svojo zvižajo. Mojim ožjim ljudem je naročeno, naj skrbijo, da v moji sobi, kadar sem tu, v mestu, vedno gori luč do polnoči. To pomeni za vse, da lev badi in dela. Medtem sem jaz kdove kaj! Dolžnost močnih je, da čuvajo in obnavljajo svoje moči, ker so vodilni zato, da nastopijo takrat, ko pride do krize in vsi drugi odpovedo. Vsi, ki poveljujejo, vzdržujejo mit moči, celo takšni, ki bi jih lahko uničil z buciko in ne z bajonetom...“

„Naša resnica je torej kultivirana laž,“ mu je segel v besedo major.

„Pa naj bo laž, če pomaga vzdrževati moč in oblast nad ljudmi. Poglejte na primer to mojo sobo, kako velika in dolga je. In prav na koncu je pisalna miza. To je vse preračunano za psihološki učinek. Tisti, ki vstopi, že v samem prostoru vidi razdaljo med seboj in menoj in mora kar se da dlje hoditi do mene v dostojni drži. Saj me razumete? Velik prostor s primernim razporedom pohištva nam pravi tistega, ki prihaja vanj, majhnega.“

proste ljudi, bivše borce, ki so s številnimi odlikovanji na prsih ponosno korakali proti tribuni ter z zastavami okrašene hiše Gornjega gradu in drugih krajev Gornje Savinjske doline.

Po veličastni proslavi v Gornjem gradu, smo se odpeljali še v Logarsko dolino, kjer smo bili gosti bivših koroških partizanov, ki živijo v Mariboru. Že vožnja skozi čudovito gornjo Savinjsko dolino obdano s strmimi gorami in temnimi gozdovi je bila nekaj posebnega, še lepše pa je bilo v lepi planinski postojanki na koncu Logarske doline pod stenami široke Planjave, kjer je bilo tovariško srečanje. Bivši koroški borci s te in one strani meje so v prisrčni družabnosti obujali spomine na nekdanje čase. Vsi brez izjeme smo bili presenečeni nad gostoljubnostjo teh ljudi, ki so nas sprejeli in pogostovali kot svoje lastne brate. Srečanje z mariborskimi tovariši nam bo ostalo v trajnem spominu. Predsednik ZKP tov. Pručnik Karel - Gašper se je prisrčno zahvalil za gostoljubnost in mariborske tovariše povabil na protibisk.

Borovlje

V soboto 14. septembra popoldne smo v Borovljah položili k večnemu počitku Franciško Borovnikovo, mater znanega boroveljskega puškarija Ludvika Borovnika. Po daljši težki bolezni je v sredo 11. septembra v 76. letu starosti za vedno zatisnila oči.

Z Borovnikovo mamo je odšla od nas zglebna in dobra mater, ki se je vedno prizadevala in živela zato, da je svoje otroke vzgojila v zveste pripadnike slovenske narodne skupnosti. Za njenega moža Boštjana, za katerim je bila vdova že od 1949. leta naprej, je bilo značilno, da je bil borben človek, zato je v svojem življenju tudi mnogo pretrpel in z njim seveda vsa njegova družina. Že leta 1941, ko je pri nas vladal okrutni nacizem, je moral v „preiskavo“ in leto pozneje aprila 1942 je bila Borovnikova družina seveda med tistimi najzavednejšimi, ki so jih nacisti pregnali s svojih domov v izseljenišvo. Prva postaja na poti trpljenja je bila na Hesselbergu, nekaj časa pa so bili tudi v taborišču Wernfelsu skupno z družinami pregnancev iz Slovenije.

Po vrnitvi v domovino so Borovnikovi našli svoj dom oropan, vendar niso obupali in ga obnovili. Ker je bil Boštjan znan kot odločen mož, ki se ni potegoval samo za lastne pravice, temveč tudi za pravice drugih, so ga izseljenci izvolili za podpredsednika Zveze slovenskih izseljencev. Nepričakovana smrt ga je leta 1949 iztrgala iz naše srede. Smrt moža in očeta je Borovnikove globoko prizadela, zlasti mamo, ki je le težko prebolela možovo izgubo.

Danes Borovnikove mame ni več med nami. Bila je osebnost, o kateri imajo vsi, ki so jo poznali samo lepo mnenje, tako da smo jo upravičeno spoštovali kot izredno ženo in mater. Pogreba Borovnikove mame se je udeležilo mnogo ljudi, zlasti so bili številno zastopani izseljenci iz vse južne Koroške, od Zilje preko Roža in Podjune. Ob odprtem grobu, obrobjenem s številnimi vencmi, med katerimi je bil tudi venec ZSI, se je s solzami v očeh od rajne poslovil predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer.

Globoko prizadelim svojcem in sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

„Im Wein liegt bekanntlich die Wahrheit!“

Eine alte Weisheit, auch wenn jene, die in Weinstimmung manchmal wie Waschweiber ratschen, nächsten Tag plötzlich von all dem Gesagten und Getanem nichts mehr wissen wollen und so tun, als könnten sie nicht bis drei zählen. Vielleicht liegt das auch daran, daß nächsten Tag der große „Bärenmut“, hervorgerufen durch geistige Getränke, verflogen ist und viele wieder das sind, was sie immer waren, nämlich Schlappschwänzel. Welch bedauerliche Geschöpfe, jene, die erst was hinter die Binde kippen müssen, um die Zivilcourage zu haben ihr wahres Gesicht zu zeigen, welches sonst bei jeder Gelegenheit vor falscher Freundlichkeit zerfließt. Natürlich, man ist doch Geschäftsmann und schuldet dieses armselige Theater seinem Laden, den man irgendwo in Südkärnten hat. Blöd ist nur, wenn trotz all der gekünstelten Liebenswürdigkeit im nüchternen Zustand, doch einmal der Tag der Wahrheit kommt. Jener Tag, wo der Wein die Zunge lockert und jenes Gedankenfach, vom Alkohol geschwängert, welches sonst die Funktion hat, die Maske nicht vom wahren Gesicht zu nehmen, auch nicht mehr in Takt ist. Schlimm, wenn man sich an einen Tisch setzt, wo eben auch ein zweischneidiger Mensch sitzt. Zuerst ist natürlich alles Liebe und Griesschmarn, doch plötzlich wird scharf geschossen. Man hält dies eine lange Zeit für einen Witz. Dann entschuldigt man weitere Angriffe noch, weil man doch Verständnis dafür hat, daß manche Leute, wenn sie angestochen sind eben aus dem Rahmen fallen, oder bei manchen auch die vorhandene schlechte Herzensbildung durchdringt. Doch die Attacken gehen weiter und die Zunge, spitz und scharf, sitzt weiter sehr locker, was für einen Geschäftsmann ja nicht gerade ein Plus ist. So sprudeln die Beschimpfungen und Beleidigungen nur so heraus und nach einer Weile könnte man meinen eine böartige Dorf-ratschen vor sich zu haben. Endlich wird jener Kleinunternehmer deutlicher, was den Grund für seine Bissigkeit angeht. Es ist der übliche, weitverbreitete Politikerkomplex und auch die Slowenenfrage, wie sollte es im sonnigen Südkärnten auch anders sein. Die Ausbrüche jener Person werden noch stärker, steigern sich, daß man meinen könnte gleich müsse der Giftschaum übers Kinn rin-nen.

Der Herr Geschäftsmann wird persönlich u. begibt sich auf ein Niveau, das unter den Gefrierpunkt absinkt. So sinkt auch gleichzeitig die Achtung vor diesem traurigen Wesen.

Die meisten haben den Tisch schon längst verlassen. Man bleibt noch, weil man hofft, daß nun die Spitze gleich erreicht sein müsse und jener Herr werde sich wieder normalisieren. Weit verfehlt! Nun kommt noch einmal die Slowenenfrage. Nüchtern „achtet“ er die Slowenen und steigt ihnen vielleicht sogar in den Hintern, wie es sich gehört, will man Kundschaften behalten. Geld stinkt schließlich nicht. Angestochen nennt er aber plötzlich jene „Zeitungsschmierer“, die sich für die Slowenen einsetzen und fordert sie auf nach Laibach zu gehn, weil es doch ein Dreck ist, wenn man diesen Leuten hilft. Da platzt einem doch endlich der Kragen und man kontert und wehrt sich auch gegen persönliche, seit mehr als zwei Stunden anhaltende Beleidigungen durch diese Person. Nun droht der Herr Geschäftsmann sogar mit Klage wegen Geschäftsstörung, sollte es jemand wagen das weiter zu erzählen, was sich heute hier ereignet hat. Seine Repressalien setzt er aber unvermindert fort. Schließlich geht man, weil man nicht unbedingt weiter mit einem solchen Menschen den selben Raum teilen muß. Und die Moral von der Geschicht: Lerne die Menschen erst kennen, wenn sie angestochen oder besoffen sind, dann weißt du auch wen du vor dir hast, wenn das Gesicht vor Freundlichkeit förmlich zergeht!

Guttenbrunner Herbert

Solidarni s čilskim ljudstvom

Za obletnico padca demokratične Allendejeve vlade v Čilu (11. 9. 74), ki ga je povzročila fašistična vojaka hunta, je organizacija naprednih študentov celovške visoke šole v petek 13. septembra zvečer v galeriji Hildebrand priredila solidarnostno prireditev v podporo pravičnega boja čilskega ljudstva. Prireditve so se poleg mladine udeležili tudi zastopniki Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev, ki je lani organiziral veličastno demonstracijo v Celovcu.

Na prireditvi je bila soglasno sprejeta resolucija naslovljena na zvezno vlado z zahtevo, da se nove čilske vlade, ki je prišla na oblast s pomočjo vojaške hunte, ne sme na noben način podpirati. Nadalje so zahtevali, da Avstrija sprejme vse politične ubežnike in jim da možnost svobodnega političnega delovanja. Končno so avstrijsko vlado pozvali, da se solidarizira s čilskim ljudstvom, ki se bori za svojo svobodo.

General je vstal, odšel k železni blagajni in jo odprl.

„Tu je kompletan načrt ofenzive. Dobili mora samo še ideološki dodatek, ki ga bo dobil v roke vsak vojak!“

„Da, gospod general. Sestavljanje besed, pravijo, je čaroben posel. Kot bi mešal strup in ljubavni napoj!“

„Tu imate papir...“ Položil je pred Wola nekaj pol. Potem je vzel iz pisalne mize usnjen etui z nalivnim peresom. „Helmut, tu imate. To je moje skromno darilo za vas! Najnovejša nalivno pero. Toliko ste že napisali zame, da ste ga zaslužili!“

Wolu je razsvetlil obraz bleden smehljaj.

„Hvala, gospod general. Nadvse rad imam nalivna peresa!“

Poskusil je pisati z njim, general pa se je zasmejal:

„Dobro je, da papir vse prenesel!“

„Ljudje pa ne prenesejo vsega. Mislim, da je tudi papir nevarna reč, ki včasih učinkuje tako kot tempirana mina.“ Vesel je bil darila. Saj je tudi on znal pridobivati ljudi po načelu: Majhno darilo, veliki prijatelj.

„Pišitel!“ je general suho ukazal. „Uvod naj pove že vnaprej vsebino!“

In Wolf je napisal:

„PRIMER HRABRIH JE ZAPOVED STRAHOPETCEM!“

„Imenitno! Kako malo besed in kakšna resnica! Sedaj pišite, kar vam bom narekoval!“

General je dal roke na hrbet. Stopal je po sobi sem in tja in govoril, kot bi prešteval mrtve in plen na bojišču. Potem ko je orisal namen napada na deveti korpus, je nadaljeval:

„Vojna je v resni fazi, toda ne bodo nas strli. Vojska nosi od borca do generala vso težo. Führer nam s spoštovanjem govori o pogumnih ljudeh in s prezirom o strahovanju.“

EMMA L. BROCK

Psiček iz cunj

Živel je deček, ki mu je bilo ime Elmer in je imel majhno sestrico Selmo. Živela sta z očetom in materjo na kmetiji v lepi beli hiši z verando, za katero je stala vetrnica, ki je črpala vodo. Na farmi je bilo dvajset krav in dvajset pujskov, jata kokoši in dva tucata njiv, ki so segale tja čez hribe in so jih pokrivali pšenica, koruza in krompir. Imeli so žitno jamo, kosilnico, plug in še mnogo reči, ki spadajo k kmetiji.

Selma je imela punčko z modrimi očmi, oranžnimi volnenimi laski in umazanim noskom. Ime ji je bilo Brinhilda, nasek pa je imela umazan zato, ker je jedla kolače iz blata. Elmer je imel psička iz cunj Lana; ta je rad jedel mravlje, če jih je ujel.

Nekega dne Selma ni nikjer našla Brinhilde. Z Elmerjem sta pogledala v hišo pod radio, v kozolcu pod seno in na sedeže starega črnega avtomobila, pa je ni bilo nikjer.

Selma je sedla pod vetrnico in gubala obrazek, da ne bi zajokala. Elmer je vtaknil roke v žep in z bosimi nogami brcal v travo. Sploh nista vedela, kje bi utegnili biti Brinhilda. Lan, psiček iz cunj, je sedel ob nima in tuhtal in tuhtal.

Oh, Brinhilda z umazanim noskom, kam si šla in kaj delaš?

Tedaj se je Lan nasmehnil in samemu sebi je dejal: „Šel bom naokrog in poiskal Brinhildo; nekje mora tičati!“

In je Lan privzdignil levi uhelj in stekel na dvorišče povprašat kokoši.

„Ste videli Brinhildo?“ je poskočil.

Kokoši so bile preveč zaposlene z brskanjem in kokodakanjem, da bi splash kaj opazile.

„Ne, Psiček iz cunj, nismo je videle.“ Lan je privzdignil desni uhelj in zavil v hlev vprašat konje in krave.

Toda konji so bili na polju pri oranju, krave pa na pašnikih, ki so ležali daleč proč. Lan je zavihal oba uhlja, planil iz hleva in se zaletel naravnost v veliko sivo gos, ki je

čez prag molela svoj dolgi vrat.

„Si videla Brinhildo?“ je vprašal Lan. „Ne, Psiček iz cunj,“ je odvrnila gos, „nisem je videla.“

Niso je videli purani, niti rdeča ververica z drevesa, niti pujski, ki so rili po svojem koncu dvorišča.

„Ne, nismo je videli, Psiček iz cunj,“ so eden za drugim odgovarjali. Lan je sedel pod ograjo in tuhtal in tuhtal.

Pa je pomahal z repom in stekel k ribniku z racami, kjer so si račke čistile svoja peresa.

„Ste —“, se je zadržal Lan in štrbunknil v ribnik. Naravnost do dna je potonil, ker pa je bil napolnjen s cunjami, ga je v hipu prineslo na površje. Račke so ga odložile na sonce, da se posuši.

„Ste videli Brinhildo?“ je zalajal Lan in kaplje so mu curljale po smrčku.

„Ne, Psiček iz cunj,“ so odgovorile, „nismo je videle.“

Lan je sedel na sonce in se sušil in tuhtal in tuhtal, kje bi Brinhilda tičala. O Brinhilda z umazanim noskom, kje si in kaj počenjaš?

„Si pobaral strašilo?“ so vprašale race.

„Strašilo vidi vse, kar se tod naokrog godi.“

„Hvala,“ je rekel Lan in stekel mimo ribnika skozi sadovnjak, mimo čebeljih panjev ob polju sladke detelje in se v vsej naglici v enega zaletel. Čebele so pribrenčale ven in se zapodile za njim. Lan je s čebelami po smrčku in po repu bežal, kar so ga nosile tačke, in ko so ugotovile, da so ga same cunje, so se čebele vrnil domov.

„Ste videli Brinhildo?“ je spoštljivo zaklical, ko je prišel do koruze.

Toda strašilo Brinhilde že več dni nikoder ni videlo in se spominja le, da je prejšnji teden nosila nov predpasnik.

Lan je tekkel gor in dol, sem ter tja med koruznimi vrstami, pa je tudi ni mogel najti. Končno se je ves upehan ulegel.

„Moram jo najti!“ si je govoril, ali pa se bo Selma izjokala.“

Premišljeval je in premišljeval.

O Brinhilda z umazanim noskom, kam si šla in kako ti gre?

Pa se mu je nenadoma samo od sebe zasmajalo in je pomahal z repom ter je ubral proti senožeti z brusnicami. Preskočil je jarek, prečkal veliko cesto, srečal jazbeca in slišal škranjčka, ki je pel na brzjavni žici, in skozi leskovo grmičevje brez sape pridiral na brusnično senožet. Povohljaj je po

grmovju in se ob bodicah popraskal po bokih.

Tedaj pa je nenadoma videl nekoga v pisani kapici, ki je sedel in mu kazal hrbet.

„Ste morda videli Brinhildo?“ je zavpil Lan. Zazdelo se mu je, kot da se je nekdo zahihital.

In ko je zavil do pisane kapice, je videl Brinhildo in njen umazani nasek.

„Tukaj si torej,“ je rekel Lan, „tako je menoj!“

In si je poiskal pot med grmovjem. Brinhilda ga je zajahala in sta šla čez senožet.

Mimo škranjčka in jazbeca, čez veliko cesto in skok čez jarek, mimo strašila, ki mu je z rokavom pomahalo v pozdrav, skozi sadovnjak, okrog račjega ribnika med gosi in purane. Pujski so od zadovoljstva krulili, race gagale, purani godli in ptički peli.

Pri črpalki pod vetrnico sta sedela Elmer in Selma. Selma se je z ročicami držala za lica in solze so ji tekle v usta. Elmer pa je metel kamne v ograjo.

Lan je planil mednju in zavpil: „Tukaj sva!“

Ko sta otroka videla, kdo je prišel, sta poskočila in od veselja zaplesala po travi. Selma z Brinhildo v naročju, Elmer pa je trepljal Lana po glavi iz cunj in kar naprej govoril: „Priden pes, priden pes!“

Lan je iz ponosa kar rasel in vsi so še dolgo časa srečno živeli.

ČRT ŠINKOVEC

Tujček

*Tujček-maček
tuj, tuj, tuj,
ostre krempljce
sezuje
in povej nam,
kje si bil,
si na polju,
miš lovil,
mar si dremal
za pečjo,
predel prejo
svilenost?*

*„Mjav, mjav, mjav, mjav,
mrjav,
nisem dremal,
niti spal,
jedel šunko,
mleko pil,
pri sosedu
se mastil,
pri sosedu
brke vil,
potlej z metlo
jih dobil.“*

Hudi petelin

Živela sta tam med gozdovi oče in mati. Imela sta hišico, dve njivi, kravico in pet otrok.

Najmlajša hčerka je bila Marička. Bilo ji je pet let in je bila že prava gospodinja.

Vedno je bila z materjo. Če je mati šla na dvorišče, Marička za njo. Če je šla v hlev, Marička v hlev. Če na njivo, Marička na njivo.

Če je bilo treba pomesti vežo ali kuhinjo — Marička jo je pometla. Če je bilo treba prnesti z vrta kar koli, Marička je prinesla. Imela je tudi deset zajčkov in je skrbela zanje prav po materinsko. Nosila jim je vode in trave in snajžila njihovo hišico. Zlasti pa je skrbela za kokoši in zbiralajca.

Kadar je zakokodakala kokoš, je Marička stekla v kokošnjak, preiskala gnezda in prinesla materi jajca v pehar.

Mati jo je pohvalila — petelin pa se je postavil mrko na

eno nogo stredi dvorišča in koval črne naklepe.

Spet so zakokodakale kokoši in spet je šla Marička v kokošnjak. Iskala je, iskala in pela:

*„Kokó-kokó,
otroci gredo,
po jajca gredo,
jih v pehar neso.“*

Kokoške so stekle h gnezdu in pokazale Marički, kam so skrile jajčeca. Dala jih je v žep na pisnem predpasniku in veselo hitela proti hišici.

Takrat pa se je postavil petelin pred njo in ji zastavil pot. Ni je pustil ne na levo ne na desno, ne naprej in ne nazaj.

„Mami te bom zatožila!“ je v stiski zagrozila Marička.

Petelin pa se je razkošatil, zjezila ga je Maričkina grožnja in pognal se je vanjo, se s kremplji oprijel njenega predpasnika in kljun nameril naravnost v Maričkine oči. Od

groze niti zavpiti ni mogla.

Takrat pa je s travnika prišel Peter, Maričkin brat, nastavlil je strašno leseno brzo-strelko, ki jo je izdelal sam, in strel je zaregljal v petelina.

Tako je zaregljal, da se je petelin pri prči zvalil na tla in obležal. Marička pa je objokala, a rešena iz krempljev pošasti prišla v kuhinjo k mami.

Čez nekaj časa se je petelin, ki je od strahu omedlel, zavedel. Spomnil se je, da je Petrova puška lesena, da ima za naboje kamenje in da on, petelin ni mrtev, da se je le hudo prestrašil. Odprl je oči, skočil na noge in zapel kokošim v tolažbo, ki so že mislile, da je konec z njim.

Gledal je sicer še vedno izpod čela na Maričko, kadar je hodila po jajca, a bal se je Petrove puške in ni napadal Maričke nikoli več.

Uganke

**Hiter sem, zelen potep,
če mi kdo odgrizne rep,
naj jo kar pobriše z njim,
saj čez čas nov rep dobim.**

(Martinka)

**Kdo, ko na dvoru so gostije,
še pred cesarjem vino pije!**

(Čoščo)

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

petlin in ravnodušnežih. Domovina je v preizkušnji in gleda na nas v usodnem času polna vere in zaupanja!

Z izvrševanjem bojne naloge odgovarjamo za varnost hrbtov dveh armadnih skupin, ki branita meje rajha.

Pojdite smelo v napad in doprinesite h končni zmagi tudi žrive. Vsak Nemec raje umre, kot bi se plazil pred zmagovalci! Ne sprašujte po splošnem položaju in novih orožjih, ki jih pripravljamo! To je stvar vodstva. Ne iščite za napake in naše težave krivcev med svojimi ljudmi in v partiji — krivec naših nezdov in naših skrbi je naš sovražnik. Uničujte ga, kjer se pojavlja! Borite se fanatično, uničujte vse, kar se upira. Obračunajte sami z defetisti v svojih vrstah, pustite birokracijo v nemar. Napravite to, kar vam vелеvata čast in dolžnost. Strahopetnost stane življenje!

General se je ustavil in nekaj popil. Zataknilo se je. Obmil se je k Wolfu.

„Helmut, dodajte še vi nekaj lepo zvenceh besed, da bo bolj čustveno in kulturno, saj veste, da vse kopije mojih ukazov potujejo v Berlin!“

In Wolf je nadaljeval:

„Vera, zaupanje in vdanost, mržnja in bes, maščevanje in boj brez usmiljenja je zakon časa. Borba daje čast in svobodo, strah pa prinaša suženjstvo, glad in teror.“

„Dobro, Helmut!“ ga je pohvalil general. „To ste povedali bolje kot Bormann ali Goebbels. Še tri udarne stavke, pa bo pika na i!“

„Tvoji časti je ime delo!
Tvoja volja pomeni boj!
Tvoja vera pomeni zmago!“

„Krasno, Helmut! Popijte ga no kozarec, vidim, da vam možgani delujejo kot dobro namazan stroj!“

Ko je major popil, je general dejal:

„Vse je dobro, manjka samo še rep. Zato napišite:

„Borite se kakor levi, na naši strani je moč in pravica! Sieg heil!“

„To je balzam za vojakovo dušo,“ je dahnil Wolf. „General, ki se obrača k vojaku osebno, je podoben Napoleonu. Samo on je bil takšen do svoje vojske!“

5

Čez nekaj dni sta se major Wolf in general odpeljala na Gorenjsko, kjer je bilo stacioniranih nekaj polkov policije SS, odrejene za vdor.

„Gospod major, vsa umetnost vodenja vojne je v tem, da spravimo stroj v gibanje brez zastoja. Zato je potrebno znanstveno predvidevanje. Škodljiva je vsaka površnost v pripravi, ker nam lahko podre prizadevanje tisočev. Dobra organizacija je magična moč, kako spraviti delce v celoto, jih pognati v tek in jim dodeliti uničujočo moč. Tej ofenzivi sem se posvetil, kot bi bila sama moja stvar. Dokler se stroj ne bo zganil, me bo dajala trema, podobna tesnobi. To je užitek strahu pred neznanim. Tu sem jaz, tu smo mi, tam pa oni, prostor in čas. In med nami boj. Recite mi, major, ali je to boj z naprej znanim izidom, ali so tu še neznanke, ki jih nismo predvidevali?“

Wolf je skomignil z rameni.

„Mislim, da jih ni. Vendar sovražnik, ki je pritisnjen ob zid in obsojen na smrt, ne bo miroval. Računajte na zagrižen odpor!“

„Ne bojte se! Pred glavnim udarom bom pritisk ublažil in jih tako zaslepil.“

Medtem ko se je na Bledu general posvetoval s posameznimi štabi enot, je dal major Wolf poklicati poročnika Hartwicka, ki so mu dodelili četo za posebne naloge, in

stotnika Vogta, ki je z vso posadko šole policijskih pslov imel na skrbi iskanje bolnic, skladišč, skrivališč in bunkerjev.

Obema je sporočil seznam zaupnikov, ki so v zaporih pismeno privolili v sodelovanje z gestapom, a niso na prostem še nič napravili. Dal jim je tudi imena nekaterih javk, kjer bosta našla poročila zanj. Dodelil jima je skupino partizanskih dezertarjev, ki so jim bila poznana pota brigad, in nekaj fotografij ljudi, za katere se je posebej zanimal.

Poročniku Hartwicku je izročil tudi Anino sliko s šifro Helga. „Ker boste pretaknili vse samotne gorske kmetije, vam to dekle lahko pade v roke. Morda je tudi v kakšni bolnišnici. Njej ne smete skriviti lasu, pa tudi zasliševanja ne dovolim. Po najbližji poti mi jo boste pripeljali sem!“

Major je odsekal, da je poželjivi ogenj na okrutno usločeni ustnici poročnika Hartwicka ob pogledu na sliko takoj ugasnil. Majorju je bil to svarilni signal, da je plavalasi mladeček potreben posebnega pouka.

Odslovil je Vogta in sporočil poročniku, da ima z njim poseben pomenek.

„Zdaj spadate pod poveljstvo generala. Niste več enota s posebnimi pooblastili, ki ji je dovoljeno počenjati vse.“

„Da, gospod major. Ničesar nisem počel, kar ne bi bilo v skladu s povelji. Sovražnik je pač sovražnik, zato ga ubijamo.“

„Poročnik Hartwick, vem več, kot si mislite. V vaši enoti imam ljudi, ki me stalno obveščajo. Resnica o tem, česar ne pišete v poročilih, bi vam škodila.“

Poročnik je prebledel in si nervozno grizel ustnice.

(Dalje v prihodnji številki)

● PRVI DAN

V ponedeljek 19. avgusta smo se zbrali že pred osmo uro zjutraj pred Mohorjevo hišo v Celovcu in čakali na avtobus prevoznega podjetja Štefan Sienčnik v Dobrli vasi. Vreme je bilo sončno, v obrazih maturantk in maturantov pa veselo pričakovanje.

Ob veseljem razpoloženju smo pustili za seboj Celovec in potem Humberk, prečkali Dravo v Rožu in se bližali po lepi cesti na pobočjih jarkov in globeli prelazu Ljubelj; občudovali smo lepoto naših Karavank.

Sredi predora smo prestopili mejo v Jugoslavijo. Pri pregledu potnih listov so bili jugoslovanski uradniki prav tako prijazni kot prej avstrijski. Cesta se je odslej polagoma spuščala navzdol; na desni strani smo opazovali skalovje Zelenice, na levi pa znani spomenik žrtvam nacističnega nasilja. Kmalu smo dospeli do Tržiča in po lepi betonski cesti, ki prečka obsežno rodovitno ravnino, tako imenovano „Kranjsko ravan“, v Kranj; njegove številne tovarne so napravile na nas vtis pravega industrijskega mesta.

Ko smo nadaljevali pot, nas je čedalje večja gostota naselitve opozarjala, da se nahajamo že v območju glavnega mesta Slovenije — Ljubljane. V mestu samem so že od daleč pozdravljali nebotičniki in visoki stanovanjski bloki, ki dajejo Ljubljani pečat modernega velenja.

Po kratkem odmoru, med katerim smo se malo razgledali po mestu, smo nadaljevali pot po lepi, deloma betonski, deloma asfaltirani cesti proti Zagrebu. V Ljubljani so se nam pridružili univerzitetni profesor in ravnatelj geografskega inštituta na ljubljanski univerzi dr. Vladimir Klemenčič s svojim sinom-maturantom ter profesor zemljepisa in zgodovine Furlan, ki sta odslej vodila potovanje in nam razlagala zanimivosti na naši poti.

Za krajem Trebnje smo zapustili cesto proti Zagrebu in krenili proti Novemu mestu. Tam smo si pod strokovnim vodstvom ogledali tovarno zdravil „Krka“. Bili smo zelo prijazno sprejeti in povabljeni na kosilo. Ob slovesu smo prejeli še lepo darilo. Po zahvali za prijazni sprejem, razkazovanje tovarne, gostoljubnost in darilo smo ob hudi vročini nadaljevali pot v smeri proti Metliki na jugozahodnem vznožju Gorjancev (nizko gorovje med Novim mestom in Metliko). Ze popoldne smo dosegli naš cilj Metliko in se takoj podali na kopanje v bližnjo Kolpo, da bi se osvežili. Reka, ki je meja med Slovenijo in Hrvaško, je precej široka, plitva in zelo deroča. Prvo noč na našem potovanju smo prenočili v Hotelu „Bela Krajina“.

● DRUGI DAN

Naslednje jutro nam je profesor Žele, bivši dolgoletni župan in sedanj ravnatelj gimnazije v Metliki, obrazložil izredni kulturni in gospodarski podvig v občini Metliki po drugi svetovni vojni. Nato smo si prav tako pod strokovnim vodstvom ogledali muzej Bele Krajine in ogromno moderno vinsko klet, kjer proizvajajo „metliško črnino“. To je okusno vino iz temnomodrega grozdja na sončnem jugozahodnem pobočju Gorjancev, kjer opozarja rdečkasta zemlja že na lahek mediteranski vpliv.

Po odhodu iz Metlike smo obiskali še rojstno hišo pesnika Otona Župančiča v vasi Vinica, sredi samotne zasajane pokrajine na južnem koncu Slovenije. Videli smo tudi skoraj prazno naselje tako imenovanih Romov (Ciganov), ki se vrnejo v svoje precej zanemarjene, napol razpadle kolibe šele na zimo.

Ko smo zapustili most čez Kolpo, smo se nahajali že na Hrvaškem. Preko Karlovca in Slunja smo dospeli pozno popoldne v Plitvice, kjer smo imeli kosilo, nato pa smo si v divnem Narodnem parku ogledali znana plitvička jezera. Tudi ta dan smo se kopali, tokrat v hladni, čisti vodi enega izmed jezer. Pozno popoldne smo nadaljevali pot in ob mraku dosegli naš cilj Bihač.

Komaj smo zapustili Hrvaško in prestopili v Bosno, že smo opazili, da nosijo nekatere ženske dolge, široke turške hlače, podobne dolgemu košatemu krilu, tako imenovane dimlije, in spredaj navzgor zavahane sandale — opanke. V Bihaču smo videli tudi prvo džamijo, to je mošejo ali islamsko cerkev z visokim, slokim in okroglim stolpom, tako imenovanim minaretom. Prenočili smo v velikem, modernem hotelu „Park“, pred katerim se je razprostirala izredno obsežna terasa z mizami in stoli za goste ter s plesiščem v sredini. Tam je igrala zvečer pozno v noč izvrstna moderna godba pristno domače melodije, ki jih je spremljala vedno spet klana bosanska narodna pesem kot izraz trdega življenja na skopem skalnatem krasu in tužne zgodovinske preteklosti.

Seveda je bila tudi večerja „balkanska“: mineštra (izredno okusna juha, ki nam je bila izmed vseh juh na celem potovanju najbolj všeč); goveje meso, pripravljeno na bosanski način s prikuho in mešano solato; ob koncu pa še breskve ali sladoled. Po osebni želji pa smo dobili tudi vino in „tursko kavo“. Vse to

je tako vplivalo na nas, da smo že v Bihaču doživeli prvi višek našega potovanja. Isti večer je bila v hotelu tudi številna skupina francoskih turistov, ki so se prav tako odlično počutili.

● TRETJI DAN

Dan nato je bil najprej ogled „Muzeja prvega zasedanja AVNOJ“, ki je bil urejen v spomin na prvo zasedanje AVNOJ dne 26. novembra 1942 na istem mestu v Bihaču. AVNOJ je predstavljal najvišjo politično oblast na osvobojenem ozemlju; v Bosni sami so to ozemlje imenovali „Bihačka republika“.

Potem smo se peljali po cesti preko Bosanskega Petrovaca in Ključa v mesto Jajce. Tam je bil pravkar semenj. Ljudje so prihajali in odhajali od trga peš ali na vozičkih, ki so jih vleкли mali bosanski konji. Poleg že omenjenih dimij smo videli tudi še beločrne srbske narodne noše žensk, nekateri starejši moški pa so nosili „srbske hlače“ in rdeči fes, muslimansko pokrivalo. Ogledali smo si stari bosanski grad na hribu sredi mesta ter „Muzej drugega zasedanja AVNOJ“, ki je večji od tistega v Bihaču. Spominja na zgodovinsko II. zasedanje AVNOJ dne 29. novembra 1943, na kate-

● PETI DAN

Zjutraj smo se odpeljali po najbližji cesti, ki vodi iz Sarajevske kotline v dolino Drine pri mestu Foča. Ker je bila stara ozka pot le na začetku modernemu prometu ustrezajoče razširjena in so jo ponekod šele popravljali, smo le počasi napredovali z našim velikim avtobusom. Vožnja je bila naporna. Zato pa smo imeli toliko več časa za opazovanje bujne gozda na skrilnatih tleh v tem samotnem gorskem svetu. Šele proti večeru smo bili na cilju, v turističnem naselju Tjentište, kjer smo prenočili v na zunaj zelo moderni stavbi „Hotel mladost“.

● ŠESTI DAN

Dopoldne nam je tamkajšnji strokovni vodič razkazal in obrazložil „Muzej narodnoosvobodilne vojne“. V Tjentištu in v jugozahodni soteski med Zeleno goro in Volujakom so bili leta 1943 hudi boji med jugoslovansko narodnoosvobodilno vojsko in okupatorji. Zato se

PROF. DR. ANTON WUTTE:

Letošnje maturitetno potovanje slovenskih maturantov iz Celovca

Kakor vsako leto, tako so maturanti Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu na povabilo sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije tudi letos v spremstvu svojih učiteljev in pod strokovnim vodstvom ljubljanske univerze potovali po Jugoslaviji. Letošnje ekskurzije se je udeležilo šestindvajset maturantov in profesor dr. Anton Wutte, učitelj zemljepisa in zgodovine na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu. Pot jih je vodila skozi Slovenijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino ter Hrvaško primorje. Izlet je trajal od 19. do 30. avgusta.

rem so bili postavljeni temelji nove Jugoslavije. Videli smo tudi več džamij.

Nekoliko izven mesta smo imeli kosilo v velikem modernem hotelu, ki je del še nedograjenega turističnega naselja na sončnem pobočju nad jezerom; v tem jezeru smo se potem nekateri kopali, čeprav je bilo zelo mrzlo. Isti popoldne smo napravili še „piknik“ v romantičnem, skednju podobno urejenem gostišču ob ovčjem siru, belem kruhu in vinu.

Preko Travnika smo še isti večer dospeli v glavno mesto Bosne — Sarajevo, kjer smo stanovali v velikem modernem hotelu „Terme“ v južnem predmestju Ilidži.

● ČETRTI DAN

Naslednje dopoldne smo si ogledali mesto Sarajevo. Največjo pozornost so vzbujale številne džamije, „Čaršija“ (trg za proizvode domače umetnostne obrti deloma orientalskega značaja) in turške hiše. Gazi-Husrefbeg-mošee, ki je največja džamija na vsem Balkanu, staro srbsko pravoslavno cerkev, Čaršija in eno izmed pristnih turških hiš nad Čaršijo smo obiskali pod strokovnim vodstvom. Slišali smo tudi muezina, ki je s hodnika visoko zgoraj na minaretu z otožnim glasom pozival vernike k opoldanski molitvi. Zgodovinsko najbolj zanimiv pa je bil obisk v „Muzeju Mlade Bosne“, ki prikazuje slike in dokumente o atentatu na avstroogrškega prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda in njegovo soprogo Sofijo v Sarajevu dne 28. junija 1914.

Popoldne smo obiskali park z ribniki, v katerih izvira reka Bosna in ki so polni rib. Po sprehodu smo se znašli v prijetni družbi v parkovi gostilni, kjer je bila ob kavi in vinu spet priložnost za pisanje razglednic. Iz parka smo se odpeljali nazaj proti hotelu, in sicer v kočijah po drevoredu platan. Zvečer pa smo obiskali folklorno prireditev v nočnem lokalu velikega, lepega hotela; videli smo pisane hrvaške, srbske in makedonske narodne noše in ples ter slišali lepe narodne pesmi.

imenuje danes ta del doline „Dolina herojev“. Danes je razširjena, zelena in hladna dolina pri Tjentištu področje za turizem in oddih.

Preko naselij Gacko ob robu obsežnega kraškega polja, kjer smo imeli kosilo, ter Bičleča in Trebinje tik ob črnogorski meji smo prispeli še tisto popoldne v Dubrovnik. Sobe smo dobili v velikem hotelu „Petka“, ki ima razsežno teraso, s katere je lep razgled na morje. Z dvema ladjama smo se odpeljali na kopanje v morju.

● SEDMI in OSMI DAN

Prvo dopoldne v Dubrovniku smo si ogledali mesto, ki se hitro širi na vse strani — po polotoku Lapadu, vzdolž morske obale proti Gružu na sever in proti Pločam na jug, pa celo po strmim pobočju navzgor proti Srđžu. Raz njega je diven pogled na morje in otoke; zato vozi k njemu navzgor vzpenjača. Danes šteje mesto že okrog 20.000 prebivalcev.

Sprehajali smo se po podolgovatem glavnem trgu starega mesta, obdanega z mestnim obzidjem, s številnimi golobi, lepimi stavbami, zanimivimi trgovinami s številnimi turisti. Občudovali smo trdnjave in mestno obzidje nad strmo skalnato obalo. Pred njim ob vhodu smo videli vrsto palm, rdeči oleander in oranžno drevo; oranžni sadovi so bili še zeleni, kajti dozoreli bodo šele ob božiču, ko bo pri nas že huda zima. Tedaj se bodo Dubrovničani še lahko kopali v morju, ker bo znala temperatura vode še vedno 18 stopinj. Na polotoku Lapadu je mesto, podobno parku s košatimi črnimi bori, slokim cipresami in palmami; med njimi stoji hiše in na posebno ugodnih mestih krasni hoteli.

Popoldne smo se kopali v morju med strmo razdrto skalnato obalo in čermiti. Nad nami so neprestano prihajali in odhajali letala od bližnjega letališča. Tam pristajajo letala iz vseh večjih mest cele Evrope.

Naslednji dopoldan smo si pod strokovnim vodstvom ogledali staro mesto: prvotno slo-

vanski del Dubrovnika z ozkimi ulicami, glavni trg, na katerem prireajo poletni igre in koncerte, katedralo in nekdani franciškanski samostan ter pristanišče. Popoldne smo se odpeljali z ladjami na otok Lokrum pri Dubrovniku, kjer smo se kopali v morju. Na večer pa smo se zbrali v gostišču „Mali raj“ na družabnem srečanju, kjer je naše razpoloženje doseglo višek ob pečenih sardelah in vinu ter prepevanju pesmi.

● DEVETI DAN

Ko smo naslednji dan zapuščali Dubrovnik, smo se strinjali z dubrovniškim izrekom „Če iščete raj na zemlji, potem poiščite Dubrovnik“. Zelja nas vseh je bila, da bi se še kdaj vrnili. Z obalne ceste smo imeli lep razgled na morje s številnimi otoki, čermiti, zalivi in prelivi. Med potjo smo opazovali obsežno delto ob izlivu Neretve v morje, ob cesti pa neštete prodajalce sadja in vina.

V turističnem naselju Breli, v gozdu črnih borov med cesto in morjem, smo se opoldne ustavili na kosilu, nato pa smo se kopali na zelo lepi morski obali. V Split smo prispeli šele proti večeru. Stanovali smo v hotelu „Split“ in uživali raz balkonov hotelskih sob krasen razgled na modro morje.

● DESETI DAN

Dopoldne je bil na sporedu ogled mesta pod strokovnim vodstvom. Največji vtis sta napravili na nas Dioklecijanova palača in Meštrovičeva galerija. Navdušile pa so tudi številne visoke, moderne stanovanjske stavbe in cela stanovanjska ter turistična naselja modernih visokih zgradb. Prav tako veliki trg z obiljem sadja, zelišča in druge robe; severno od mesta se razprostira namreč bogata vrtnarska in poljedelska pokrajina. V hotelu, kamor smo hodili na hrano, smo naleteli na skupino ruskih turistov, pred Meštrovičevno galerijo pa smo srečali skupino mornarskih oficirjev in kadetov iz Egipta. Pridno smo izkoriščali tudi priložnost kopanja v morju, na prijetni ravni, skalnati obali pod hoteli.

● ENAJSTI DAN

Po odhodu iz Splita smo se ustavili pred letališčem in se poslovili od profesorja Klemenčiča in njegove posloge, ki sta se z letalom vrnila v Ljubljano. Tam smo videli med drugim podzemsko hangerje vojnega letalstva.

Kratko smo se ustavili še v Trogirju in v Zadru, kjer smo kosili v velikem hotelu „Zagreb“. Med številne znamenitosti lepega Zadra sodi tudi rimski forum.

Na nadaljnji poti po dolgi primorski cesti vzdolž jadranske obale smo dospeli naprej do Šibenika. Ustavili se sicer nismo, vendar je napravilo mesto na nas podoben vtis kot Split, čeprav v manjšem obsegu. Tudi v velikem pristaniškem mestu Rijeki se nismo ustavili, kljub temu nas je mesto navdušilo z več kot sto nebotičniki in z obsežnim pristaniščem.

Ko smo kmalu nato prestopili spet mejo Slovenije, nam je postalo kar bolj domače sredi gozdnatih hribov, sočnih travnikov in polj. V Postojno smo prispeli šele zvečer in prenočili v prelepem hotelu „Jama“. Po večerji, pri kateri je v obednici igrala godba, je sledil družabni večer ob „refošku“, zelo dobrem primorskem vinu. Poslavljalji smo se od našega vodiča profesorja Furlana, ki je na celem potovanju vzorno skrbel za razlago zanimivosti na naši poti, pa tudi za stanovanje in prehrano ter pogosto še za zabavo.

● DVANAJSTI DAN

Naslednji dan smo si s strokovnim vodičem ogledali svetovno znano Postojnsko jamo, potem pa smo se odpeljali v Ljubljano.

V hotelu „Bellevue“ so nam priredili sprejem in kosilo, pri katerem so bili navzoči visoki predstavniki družbeno-političnega življenja Slovenije, udeležil pa se ga je tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld. Med kosilom nas je prisrčno pozdravila naša gostiteljica, sekretar za kulturo in prosveto pri izvršnem svetu SR Slovenije Ela Ulrih-Atena. Izrazila je veselje nad tem, da smo se navdušeni vrnili s potovanja po Jugoslaviji, ter poudarila potrebo povezave z matično državo tudi v bodoče. Za spomin na potovanje in sprejem pa je vsakemu izmed nas podarila še lepo knjigo.

Za gostoljubni sprejem in potovanje se je zahvalil ravnatelj Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu dr. Pavle Zablatnik. Omenil je, da se slovenski maturanti na Koroškem zelo veselijo tega potovanja in prosil, da bi ga omogočali tudi še naprej. Posebej se je zahvalil profesorju Klemenčiču in njegovemu pomočniku profesorju Furlanu za organizacijo in vodstvo teh potovanj skozi vsa leta.

(Se nadaljuje)

ŠPORTNI VESTNIK

● NOGOMET: VSI ZMAGALI

V četrtem kolu nogometnega prvenstva 2. koroškega razreda za naše zastopnike ni bilo poraza. Z izjemo globaškega nogometnega moštva, ki je imelo v tem kolu prosto, so vsi slovenski klubi na koroškem zmagali. V 2. C skupini so Bilčovšani visoko premagali izpadnika iz 1. razreda iz Poreč s 4:1 in si na ta način zagotovili vsaj za en teden vodstvo v svoji skupini. Prvo mesto v svoji skupini (2. E razred) si je okrepil tudi Slovenski atletski klub, ki je v „narodnostnem“ derbiju v Šmarjeti v Rožu zmagal tesno z 2:1. V izrednem razpoloženju pa se začasno nahaja novinec iz Sel, katerega je verjetno okrepila pretekla zmaga nad Galicijo. Selani so izven zmaga proti favoritu za prvo mesto Krivi Vrbi s 4:1 in so si z zmago zagotovili dobro mesto v sredini lestvice. Z istim rezultatom kakor Selani so zmagali tudi nogometaši iz Št. Janža. Na domačih tleh so Šentjanščani slavili proti Galiciji doslej najvišjo zmago. V podjurskem 2. F razredu so bili v 4. kolu prosti igre nogometaši iz Globasnice. Sosednja enajsterica iz Šmihela pa je slavila visoko zmago (5:1) nad Rudom in prevzela prvo mesto v lestvici.

● ŠMARJETA — SLOVENSKI ATLETSKI KLUB 1:2 (1:1)

SAK je v 4. prvenstvenem dvoboju gostoval v Šmarjeti v Rožu, kjer je igral proti tamkajšnji enajsterici. Kakor smo pričakovali, je bila tekma izredno borbeno, Šmarječani pa so pripravili proti slovenskemu moštvu poseben koncept: s kritjem vsakega igralca naj bi razpadla linija v igri SAK. Njihov plan se bi skoraj uresničil, saj je SAK, po vodstvu 1:0 za Šmarječane, le tesno zmagal z 2:1. Posebno lep zadetek za SAK je dosegel krilec Mirko Oraže, ki je direktno prestregel podajo Lampichlerja. Drugi gol za slovensko enajsterico je dosegel Folti Waldhauser, ko je SAK stopil v ofenzivo. Izredne prilike ni imel še Jože Fera, ki je zadel samo prečko, popolnoma regularen zadetek pa je sodnik razveljavil.

● KRIVA VRBA — DSG SELE 1:4

Novinec iz Sel, ki se nekaj časa ni mogel prilagoditi na težko prvenstveno ozračje 2. razreda E, je v četrtem kolu slavil nepričakovano zmago. Proti Krivi Vrbi, ki je ob začetku prvenstva veljala za sofavorita, so Selani visoko zmagali s 4:1. Čeprav so Krivovrčani v začetni ofenzivi povedli z 1:0, se je Selanom posrečilo v najkrajšem času doseči dva zadetka, ki sta nadkrilila celotno ekipo. Od tega časa pa so Selani zaigrali mirno in prepričljivo dosegli še dva zadetka. Kljub mnogim neizkoriščenim možnostim so lahko Selani s prikazano igro zadovoljni. Gole so dosegli Flori Dovjak 2, Franci Dovjak in Stanko Olip.

● NAMIZNOTENIŠKI TEČAJ V SELAH

Te dni se je začela za slovenske namiznoteniške igralce nova namiznoteniška sezona. Oba slovenska namiznoteniška kluba, DSG Sele in ŠD Št. Janž, se že marljivo pripravljata na težke prvenstvene tekme, ki se bližajo z velikimi koraki.

V pripravljalni prijateljski tekmi so Selani imeli npr. v gosteh namiznoteniško ekipo iz Borovlj, ki ima v svoji vrsti izvrstne igralce. Proti zastopniku koroške lige si Selani niso delali nikakršnih upov. Tekma se je proti vsemu pričakovanju končala z remijem 5:5, kar lahko štejemo za veliko senzacijo.

Rezultati: DSG Sele — DSG Borovlje 5:5; Falle — Jesenko 13:21, 21:16, 24:26, Falle — Rogina 18:21, 21:12, 21:19, Falle — Sablatschan 22:20, 15:21, 21:23, Oraže — Jesenko 22:24, 21:16, 21:16, Oraže — Rogina 23:21, 16:21, 18:21, Oraže — Sablatschan 21:9, 17:21, 21:17, Schwaiger — Jesenko 8:21, 21:16, 21:18, Schwaiger — Rogina 21:18, 18:21, 21:17, Schwaiger — Sablatschan 23:21, 17:21. Tekma dvojic Oraže/Schwaiger proti Jesenko/Sablatschan se je končala 17:21, 8:21 za Borovljčane.

Da imata oba slovenska namiznoteniška kluba medseboj dobre odnose, pričča medsebojna prijateljska tekma, ki je bila na sporedu v tork zvečer v Selah. Da pa odnosi niso samo tekmovalnega značaja temveč prijateljskega, glede skupnih narodnostnih interesov, bosta oba kluba manifestirala to soboto in nedeljo, ko se bosta sestala na skupnem dvodnevem treninškem kampu v Selah. Pod vodstvom kvalificiranega namiznoteniškega trenerja iz Slovenije bodo tako igralci iz Sel kot igralci iz Št. Janža vadili in se pripravili za prve prvenstvene tekme. Dvodnevni tečaj se bo pričel v soboto ob 14. uri, končal pa v nedeljo popoldan.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 21. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Za dobro voljo — 14.00 Zabavni koncert — 14.30 Godba na pihala — 16.00 Servis — 17.15 Pestro sobotno popoldne — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radio Panonija — 21.00 Ljudska oddaja — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 22. 9.: 6.10 Orgelska glasba s Koroške — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Vesela igra — 10.30 Radijska pravljica „Sod za olje“ — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra — 17.05 Ljudski koncert — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 23. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Vesela note mojstrov — 11.03 Od Gaisberga k Untersbergu — 13.30 Knjižni kotiček — 14.45 Pri koroških godbah na pihala — 15.00 Ljudske viže — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 19.05 Srečanje z glasbo — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneči operetni vodič — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja — 22.10 Šport.

TOREK, 24. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Pretežno veselo — 11.03 Pozdravi z Lungava — 13.30 Veselo zaigrano — 14.45 In ljudje so tako prijetni — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Pogovor preko meje — 21.40 Vesela zaigrano — 22.10 Šport.

SREDA, 25. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Vesela note mojstrov — 10.00 Dopoldanske melodije — 11.03 Ljudska oddaja — 13.30 Na obisku pri koroških zbiorih — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Poljubljati ni greh... — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Veseli tiček“ — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 26. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.30 Vesela note mojstrov — 11.03 Ljudska oddaja — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Ljudske viže — 16.30 Za otroke — 17.10 Kviz gre na potovanje — 17.52 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Koroška pratika — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport.

PETEK, 27. 9.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Z ljudsko glasbo na deželo — 9.30 Klavirska glasba Franca Schuberta — 10.00 V malih notah — 13.30 Veselo zaigrano — 14.30 Koroške navade včeraj in danes — 15.00 Na, začnite peti — 16.30 Za otroke — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 22.10 Šport.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

A V S T R I J A 1

SOBOTA, 21. 9.: 16.30 Mala hišica — 16.55 Calimero — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Mnjenja sem — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja Heinz Conradsa — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Evrovizija iz Berlina: TIP — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Eden se ne vda.

NEDELJA, 22. 9.: 16.30 Wicki in močni možje — 16.55 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Glasbeni klub — 18.30 Lumierovi otroci — 19.00 Gradovi in vrtovi — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 Anatomija nekega umora — 22.45 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 23. 9.: 18.00 Teletest — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 V kraljestvu divjadi — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Boney — 21.05 ORF transparent — 21.15 STOP! — 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 24. 9.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatordeči panter — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Voš nastop, prosim — 21.00 Mestni pogovori — 22.15 Čas v sliki.

SREDA, 25. 9.: 1.30 Boks Clay: Foreman — 10.00 Šolske oddaje — 16.30 Za otroke — 17.05 Gradbišče — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Dunaj po notah — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki.

ČETRTEK, 26. 9.: 10.00 Šolske oddaje — 18.00 Pustolovska potovanja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20

● DSG SELE — ŠT. JANŽ 6:4

Falle Werner — Hornböck 21:12, 18:21, 21:16, Falle — Mischitz 21:16, 16:21, 21:18, Falle — Esel 16:21, 21:16, 21:16, Falle Herbert — Hornböck 21:16, 16:21, 18:21, Falle — Mischitz 20:22, 18:22, Falle — Esel 21:18, 19:21, 17:21, Olip — Hornböck 21:17, 21:16, Olip — Mischitz 21:10, 18:21, 19:21, Olip — Esel 26:24, 21:18. Dvojica Falle Herbert/Olip — Mischitz/Hornböck 22:20, 24:22.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 21. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 22. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 23. 9.: 13.45 Informacije — Marijina božja pol na svetem mestu.

TOREK, 24. 9.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Informacije — Šport — Otrci, poslušajte!

SREDA, 25. 9.: 13.45 Informacije — Po lovčevih stazah (10-letnica slovenskega lovskega društva „Klub prijateljev lova“).

ČETRTEK, 26. 9.: 13.45 Informacije kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 27. 9.: 13.45 Informacije — Po sledah starih šeg in navad.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturmo.

SOBOTA, 21. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski teden — 9.35 Iz mladinskega glasbenega arhiva — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Čez travnike in polja — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in plesom po Jugoslaviji — 15.40 Paleta melodij — 16.00 „Vrtljak“ — 16.40 Majhni ansamblji v studiu 14 — 17.10 Instrumenti v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Rad imam glasbo — 19.15 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 20.00 Radijski radar — 20.45 „Vesela jesen“ — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 22. 9.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.51 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.20 Voščila — 13.15 Zabavna glasba — 14.25 Ob lahki glasbi — 15.10 Nedeljska reportaža — 15.30 Popularne operne melodije — 16.00 Radijska igra „V ringu“ — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Jazz za vse — 23.15 Serenadni večer.

PONEDELJEK, 23. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pesmice na potepu — 9.40 Z velikimi zabavnimi orkestri — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Poja amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.40 Zvoki in barve orkestra Cyril Ornela — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Tribuna glasbene mladine „Grozljani 74“ — 18.15 Listi iz pop albumov — 19.15 Z ansamblom Pavla Kosca — 20.00 Stereofonski operni koncert — 21.30 Zvočne kaskade — 22.15 Popevke še vrstijo — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 24. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.30 Poja mali vokalni ansamblji — 10.15 Promenadni koncert — 11.20 Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Skladbe za mladino — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Iz filmov in glasbenih revij — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 „Zveneča imena“ — 18.15 Z majhnimi zabavnimi ansamblji — 18.30 V to-

Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Kralj šalijevcev — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Šport.

PETEK, 27. 9.: 10.00 Šolske oddaje — 18.00 Zeleni svet. „Dolina hoče živeti“ — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Družina Kremenčkovih — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Komisar — 21.20 Odkrito povedano — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Patricija in lev.

A V S T R I J A 2

SOBOTA, 21. 9.: 17.00 Vesoljska ladja Enterprise — 17.40 Onednjava linija — 18.30 Mini-Maks — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Hans Moser — Poglej nazaj: „Gnus“ — 21.30 Čas v sliki.

NEDELJA, 22. 9.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Horizonti — 19.15 WIR 74 — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Novo v kulturi — 20.10 Okolica — 20.15 Spoznate melodijo? — 21.00 Umetnine steklarjev — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 23. 9.: 18.30 Količine, slučaji, statistike — 18.45 Svet zvoka — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Brez nagobčnika — 21.15 Sigmund Freud — 22.25 Telereprize.

TOREK, 24. 9.: 18.30 Stroji za izdelovanje orodja — 19.00 Živali in njih svet — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Poroka v Dubaju — 21.00 Večna Eva — 22.25 Telereprize.

SREDA, 25. 9.: 18.30 Snov in prostor — 19.00 Igra s pojmi — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 21.15 Človek zver — 22.50 Telereprize.

ČETRTEK, 26. 9.: 18.30 Formalna logika — 19.00 Če morajo živali psihiatru — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Karantansko polje — 21.25 Dogodki, ki jih niso razjasnili — 21.50 Telereprize.

PETEK, 27. 9.: 18.30 Odiseja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Boudu — Save des eaux — 21.55 Telereprize.

Prijava deklet

ZA GOSPODINJSKO ŠOLO

V Št. Rupertu pri Velikovcu se zo-
pet odpro vrata šole pri šolskih se-
strah. Pouk na gospodinjstvi šoli se
začne 1. oktobra 1974 in traja do kon-
ca maja 1975.

Imamo še nekaj prostorov, zato va-
bimo dekleta, da se prijavijo.

Naša gospodinjstvena šola je izenače-
na vsem šolam te vrste v državi in
ima pravico javnosti. Vse učenske do-
bijo brezplačno šolske knjige in dr-
žavno podporo (Schulbeihilfe in Heim-
beihilfe) ter ob koncu šole spričevala v
obeh deželnih jezikih.

Za šole se lahko priglasite osebno
ali pismeno na naslov: Vodstvo go-
spodinjstvene šole Št. Rupert, 9100 Veli-
kovec-Völkermarkt, Klosterstraße 2, te-
lefon (0 42 32) 796.

Prav tako se začne pouk 1. oktobra
na gospodinjstvi šoli v Št. Jakobu in
se dekleta še lahko javijo osebno ali
pismeno na vodstvo šole: Št. Peter 25,
9184 Št. Jakob v Rožu/St. Jakob i. R.,
tel. (0 42 53) 343.

rek nasvidenje! — 19.15 Z ansamblom Henčka Bur-
kata — 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev —
20.30 Radijska igra. Po sledih Ane Frank — 22.15 Od
popevke do popevke — 23.15 Iz oper, ki jih redko sli-
šimo.

SREDA, 25. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena ma-
tineja — 9.25 Pajemo in igramo za vas, otroci — 11.20
Z nami doma in na poti — 13.15 Zabavna glasba —
14.10 Slovenske narodne v raznih izvedbah — 14.30
Voščila — 15.40 Glasbeni drobiž od tu in tam — 16.00
„Lato vrtljak“ — 17.10 Operni koncert — 18.20 Zvoki
današnjih dni — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00
Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.15 S festiva-
lov jazz — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Revija ju-
goslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 26. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10
Glasbena matineja — 9.30 Potujmo z glasbo — 11.20
Z nami doma in na poti — 12.40 Igrajo pihalne god-
be — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Poje Celjski ko-
morni zbor — 14.30 Z ansamblom Franca Puharja —
15.40 V plesnem ritmu — 16.00 „Vrtljak“ — 17.00 „Sep-
tember 74“ — 18.15 Popoldanski simfonični koncert —
20.00 Četrkov večer domačih pesmi in napevov —
21.00 Literarni večer — 21.40 Glasbeni nokturmo — 22.15
Popevke in plesni ritmi — 23.05 Literarni nokturmo.

PETEK, 27. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena ma-
tineja — 9.30 Pesmi narodov Jugoslavije — 10.15 Uga-
nite, pa vam zaigramo po želji — 11.20 Z nami doma
in na poti — 12.40 Z domačimi ansamblji — 13.15 Za-
bavna glasba — 14.10 Mladina poje — 14.30 Voščila —
15.40 Popoldanski sestanek z velikim orkestrom
Vieroslav Matušić — 16.00 „Vrtljak“ — 16.05 Kom in
kako na oddih — 17.10 Solisti z opernih in koncer-
nih odrov — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 S
Fanti treh dolin — 20.00 „Top-pops 15“ — 21.15 Od-
daja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki
iz logov domačih — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15
Petkov nočni koncert.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 21. 9.: 9.30 Šolske oddaje —
15.55 Nogomet — 17.45 Aktualna oddaja —
18.00 Obzornik — 18.15 Disneyev svet —
19.05 Moda za vas — 19.15 Kaj počnemo ob ne-
deljah — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00
Dnevnik — 20.25 Tedenski notranjepolitični komentar —
20.35 Vesela jesen 74 — 21.35 Barvna propagandna
oddaja — 21.40 Columbo — 22.45 Dnevnik.

NEDELJA, 22. 9.: 9.15 V kipečem lonce — 10.15 Ljudje
in zemlja — 11.15 Mozaik — 11.20 Otroška matineja —
12.15 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.00 Pro-
pagandna oddaja — 18.05 Poročila — 18.10 Moda za
vas — 18.20 Hiša — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cik-
cak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski zunanjepolitični
komentar — 20.35 Večer z igralcem — 21.35 Mesta:
Kragujevac — 22.00 Športni pregled — 22.35 Dnevnik.

PONEDELJEK, 23. 9.: 8.10 Šolske oddaje — 16.45
Madžarski dnevnik — 18.15 Obzornik — 18.30 Po ne-
znani delti — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi na obali —
19.30 Šola in starši — 19.45 Barvna risanka — 19.50
Dnevnik — 20.30 Sodobna oprema — 20.40 Moč teme —
21.40 Ne prezirite — 22.10 Dnevnik.

TOREK, 24. 9.: 8.10 Šolske oddaje — 16.45 Dnevnik —
18.20 Obzornik — 18.35 Oj lepo je res na deželi —
18.50 Mozaik — 18.55 Pajavi na Krasu — 19.15 Kon-
cert orkestra glasbene matice iz Trsta — 19.45 Barv-
na risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35
Izplačilna vrsta — 21.05 Ob tednu boja proti TBC —
21.20 Whiteoaki z Jalne — 22.10 Dnevnik.

ČETRTEK, 26. 9.: 8.10 Šolske oddaje — Madžarski
dnevnik — 18.05 Obzornik — 18.20 Svet v vojni — 19.10
Mozaik — 19.15 Glasbena oddaja — 19.45 Barvna ri-
sanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Kam in
kako na oddih — 20.40 Ura nemščine — 21.35 Četr-
tkovi razgledi — 22.05 Likovni nokturmo — 22.20 Dnev-
nik.

PETEK, 27. 9.: 8.10 Šolske oddaje — Madžarski dnev-
nik — 18.15 Obzornik — 18.30 Moške — 19.00 Mozaik —
19.05 Spoznavajmo glasbo Srednjega vzhoda —
19.25 Kažipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak —
20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski gosp